

Šiame numery

Tautinės krypties principų kūryboje beieškant.
Adomo Galdiko monografija.
Pokalbis su M. Motekaičiu.
Pagrėbstai apie varnas ir žiedus.
Icchoko Mero apsakymas.
Lietuviškieji šaltiniai
Brockhauso enciklopedijoje.
B. Pūkelevičiūtės knygos mažiesiems.

Kertinė paraštė

TAUTINĖS KRYPTIES PRINCIPŲ KŪRYBOJE BEIEŠKANT

Atrodo, kiekviename žingsnyje mūsų kūrėjas susiduria su universaliais kūrybos principais. Taip yra moksle, mene ir architektūroje, jei jie pretenduoja į kūrybiškumą. Šie principai gan paprasti ir trumpai gali būti išvardinti taip: pradžioje eina kūrinio koncepcija — idėja, ar įkvėpimas, toliau seka tiksliai pritaikinta forma, po to — kūrinio išpildymas, duodant jam magiją, taip sakant, kažką neapibrėžto, bet tai, kas veikia žiūrovą ir skaitytąją.

Pagrindė, atrodo, toks yra universalinis gero kūrinio procesas, ir čia yra jo pasisekimo priežastys. Be jų, universaliai žiūrint, ir tautiška kūryba negali būti išskirta, nepaisant, kad mūsųose nuolaidos gal dažnai padaromos, sakant, kad štai: kūrinys yra vidutinis, bet ką gi, juk jis taip lietuviškas, savas ir tautiškas.

Ieškant savo tautinio stiliaus (išreiškimo būdo), tokių nuolaidų esama dažnai padare, vis tik kėdami, kad iš "tautiškų" mėginimų gausos viena diena gims ar daigūs parodys ir mūsų tautiškos kūrybos principai, bus atastos pagrindinės linijos, lyg strelės, rodančios ateities kartoms, kur ir kaip reikėtų žengti. Bet laikasėjo, mados ir stiliai gimdavo vis nauji, kas blogiausia, net abstraktėjo, ir taip, viskam kaitaliojantis, kažkodėl ir menininkas ir literatas lyg pasimetė. Jam prisidėjo dar ir išsivysčiusios kūrybos problemos, į kurias anksčiau nekreipėme dėmesio.

Juk Lietuvoje atrodė, kad lietuviška aplinka, peizažas, lietuvių portretas plačiaja prasme ir tautos istorija yra pirmieji reikalingi tautiškai kūrybai ir pagrindu jai. Bet tik išsivysčiusio, susidūrus su kitokia aplinka, kitais žmonėmis ir kitų kraštų problemomis ir specifiku, kūrėjas atsirado prieš dilemą: kaip ir ką daryti su jį kasdien supančia nauja aplinka? Pradžioje jis ta aplinką gal nesidomėjo, gyveno iš prisiminimų, bet reikėdams jau įves-

davo savo kūriniuose kai ką ir iš svetimos aplinkos. Ir taip pirmasis tautiškas reikalavimas, tapo pagėdavimu ir atsidūrė kritiškaj padėty: kurti iš atsiminimų, kurie blėso, ar iš išsivysčiusios dabarties?

Buvo ir dar yra tokių, kurie kuria iš atminties, ignoruodami aplinką. Bet ar tokia kūryba nėra kiek dirbtina. Pvz., aprašomas lietuvis, gyvenantis lyg izoliacijoje, lyg kažkokioje emigrantiškoje saloje, turintis vien lietuviškas idėjas ir vien lietuviškus kontaktus, net netyčiom nesusiduriantis su vietiniais. Gal toks vaizdavimas buvo galimas dar pokario metais Vokietijoje. Bet ir išsisklaide po plačius pasviečius, dar vis nepripažįstame, kad tokių padėčių beveik nėra ir vis daugiau baiminamės užsienietišku personažų lipimų mūsų scenon, paveikluose nenorime matyti žmonių veidų ir svetimų peizažų.

Gal mažai kas tai žino, bet individualus kūrėjas beveik kiekvienoje kūrybiniame išsivysčiusio žingsnyje susiduria su tokiom ar panašiom problemom ir, norėdamas būti atviresnis sau ir kūrybai, jis nemažai su jom kovoja.

Kodėl? Jo problemos yra: lietuvišką, tema, aplinka, forma ir realus konfliktas. Jei aplinkos, tema jį kartais smarkiai paveikia ir jis ją vaizduoja, ar jis negalvoja, kiek ji gali būti surišta ir su lietuviškumu, su juo pačiu ir tautiškais? Jei aplinkos vaizdai ir personažai jam knieti payaizduoti, gal jis rūpinasi, kaip tarp jų lieti ir saviškį ir gal Lietuvą, bent prisiminimuose? O jei aplinkos vaizdavimui forma, kuri jam šiandien spontaniškai persiši, yra kiek naujoviška, mūsųose dar nevertota ir iš pirmojo žvilgsnio lyg "nelietuviška", jis gal stengiasi ją kiek pakeisti? Ir ar tai gerai? Jis, prisitaikęs, nes jaučia, kad jo žingsniai visuomet bus net tautiškumu pasverti.

Ar šitai jam nekenkia? Tikriausiai kenkia.

Bet kodėl kūrėjas yra toks jaut-

STASYS GOSTAUTAS

Charlotte Willard, ADOMAS GALDIKAS, A COLOR ODYSSEY (With an Essay by Waldemar George). New York, October House, 1973. (171 pl., 40 spalvotų iliustracijų, 94 fotografijos).

Adomo Galdiko monografija, meniškai išleista, yra darbas trijų asmenų: Magdalenos Galdikienės, Aleksandro Kašubienės ir Tėv. Leonardo Andrieka. Visa techninė ir meninė dalimi rūpinosi dail. Kašubienė, be kurios pastangų šita monografija nebūtų išėjusi taip profesionaliai. Dar Galdikui gyvenant, dailininkas ne kartą svajojo apie jos išleidimą. Tad ši monografija yra kaip ir jo testamentas — kūrybinis palikimas meno pasauliui, vertingas jo talento sukaupimas į vieną veiklą, liudijantį lietuvių menininko kūrybą tarptautinėje plotnėje.

Po didelių sunkumų surasti atitinkamą meno kritiką, Kašubienės dėka, buvo pakviesta Charlotte Willard, Art in America bendradarbi ir New York Post meno kritikė. Jos 22 puslapių tekstas yra gera pradžia dailininko kūrybai pažinti. Naudodama žurnalistinį — anekdotinį metodą, ji pristato dailininką, kaip gyvą žmogų, beveik pasikalbėjimo formoj. Turtingas Galdiko gyvenimas čia padalintas į tris dalis: jo gyvenimas Lietuvoje ir Vakarų Europoje, jo paskutinės dienos Amerikoje, ir trečioji, skirta jo kūrybai aptarti, yra pristatoma kaip vientisas išsivysčiusios spalvos, kaip vientisa evoliucija žmogaus, taip giliai įsivysčiusio į gamtą, kurioje jis tik ir tematė organišką spalvų virpėjimą.

Chronologiškas dailininko gyvenimo pristatymas nėra gal labai ortodoksinis, bet dovanotinas, turint omeny knygos paskirtį ir tarptautinės bibliografijos stoka. Galėčiau pridurti, kad tos galdikinės bibliografijos stoka ir mūsų meno istoriografija. Nežinrint to, tikiu, kad ši monografija savo paskirtį pilnai atliko.

Pasirodžius Galdiko monografijai anglų kalba, pirmučiausia reikėtų paklausti: kodėl Galdiko, o ne Čiurlionio, ne Petavičiaus, Varino ar net Smuglevičiaus (pastarojo monografija praėjusiais metais pasirodė Vilniuje lietuvių kalba). Galima būtų atsakyti,

rus, pasakys nevienu. Ar nėra jam ir išsivysčiusio akstino ir tokių didelių, net aktualių tautinių, net patriotinių temų? Jų yra, jų net nemaža buvo ir dar bus rašyta ir tapyta partizaninė tema, turime tėvynėje religinio persekiojimo, nerimo, Kalantos, Simo ir kitų temas. Bet kūrybinė problema — tautiškioji — liks visuomet su mumis. Ir ji yra, žinant, kad ne tautinė tema apspendžia kū-

ADOMO GALDIKO SPALVINĖ ODISEJA

Dinamiškojo dailininko paminklinės bei reprezentacinės monografijos sulaukus

Adomas Galdikas

Nuotrauka Vytauto Mazelio

kad nei Čiurlionis, nei Smuglevičius nėra mums čia lengvai prieinami, nors jų monografijų labiausiai reikėtų. Antra vertus, iš visų mūsų emigracijos dailininkų Galdikas buvo ne tik monografijos vertas, bet taip pat jo mirtis padarė tai būtinumu. Dar yra laiko įjonyui ir kitiems dailininkams arba savas paruošti patiemis ar sulaukti, kad tai padarytų kiti.

Pirmą kartą turime tokios apimties mūsų dailininko monografiją angliškai, iliustruotą 40-čia spalvotų iliustracijų ir apie šimtinę juodų ir baltų fotografijų (be abejo, tos nespavotos repro-

dukcijos mažai pagelbsti Galdiko spalvos odisejai suprasti, bet finansine prasme būtų buvę kitaip neįmanoma). Tokią monografiją jau galima rodyti greta kitų 20-to amžiaus meistrų, ji turės padėti surasti tinkamą Galdiko vietą meno istorijoje. Mano supratimu, tai ir yra didžiausias šios knygos nuopelnas. Kada apie žinomus dailininkus bibliografijos yra net per daug, šiuo laiku linkstama yra iškasti mažiau žinomus, nebūtinai mažiau vertingus meno kūrėjus. Labai galimas dalykas, kad šita monografija bus tas kertinis akmuo tolimesnėms Galdiko kūrybos studijoms.

Palyginus su Augiaus monografija, Galdiko atrodo kur kas įspūdingesnis, bet tuo pačiu daug kruopščiau paruošta, rimtesnė savo turiniu ir profesionaliau apibūdinta. Tai nereiškia Augiaus knygos nuvertinimo, bet reikia pripažinti, kad ji buvo daug kur perdėta, perkartota ir be deramų proporcijų.

Neapsiejo be vienaip ar antraip svarstyti smulkmenų ir Galdiko monografija. Negaliu nutylėti poros kryptelėjimų, kurie lyg ir nenoromis bando daryti knygą pigia. Pradėkim nuo viršelio aplanko: "At the time of his death in 1969 in New

York he had become a prominent figure in the circle of his friends..." Kas čia taip jau nuostabu būti žymiam savo draugų tarpe. Kas tie draugai? Lietuviai? Amerikiečiai? Ne vienas skeptiškas New Yorko kritikas turės nusišypsoti, paskaitęs tokį sakinį, kuris nieko nesako, nors ir daug buvo norėta, bet neišdrįsta, pasakyti. Kodėl nepaminėti Lipschitzo, pas kurį Galdikas buvo ne viena kartą? Taip pat nereikėjo gal pridėti prie Waldemar George (kurio tekstas labai vykusiai subalansuoja dailininko pristatymą) "Great French critic." Kas jo nepažįsta, tai tam ir tas "Great" nieko nereikš, o kas jį žino, tai gerai nusimano, ko jisai vertas. Vieton to tuščio "Great" visai ne pro šalį būtų buvę duoti bent porą konkrečių žinių apie šį žymų meno kritiką, fanatišką frankomaną ir Paryžiaus Mokyklos meno istoriką. Dar viena pastaba, ta visa eilė laikraščių atsiliepimų, kuriuos autorė integravo į tekstą, gal būtų buvę geriau dėti į bibliografinę dalį ar į "footnotes", nes jų svarba glūdi ne tiek jų turinyje, kiek pačiame fakte, kur ir kieno jie buvo atspausdinti. Dabar susidaro įspūdis lyg autorė nepasitiki savimi ar savo aprašomuoju dailininku.

Knygos tekstas ne vien tik išryškina Galdiko kūrybinį procesą, bet bando aplamai žvelgti į lietuvių meną, kaip išsivysčiusį iš gamtos ir religijos. Nors ir kiekvienos tautos menas yra glaudžiai susijęs su gamta ir religija, tik ta gamta ir jos supratimas, religija ir jos žmonių religingumas labai akivaizdžiai skiriasi. Ne kartą ir aš pats tvirtinau, kad mūsų menas yra labiau linkstąs į gamtą negu į žmogų. Tai labai aiškiai matyti kaip tik Galdiko kūryboje, kuria tiksliai Willard apibūdino kaip spalvos, ne žmogaus, odiseją. Iš tūkstančio Galdiko paveikslų gal vienas kitas turi žmogų, kur nors paslėptą medžių paunksmėje. Bet Galdikas anaipol nėra mūsų toks vienintelis. Ir Čiurlionis, procentais skaičiuojant, skiria daugiau savo dailės gamtai negu žmogui (o ką jau kalbėti apie muziką!).

Toje Galdiko biografiijoje, kuriai autorė skiria beveik 16 puslapių, kartais atrodo, jog buvo daugiau stengiamasi įtikti skai-

(Nukelta į 2 psl.)

vietinę kalbą, jį nepagaudavo jos niuansų ir vis pykdavo, kad visų yra laikomas rusu ir kalbama su juo tik apie Rusiją.

Gal ir mes, kas žino, panašiai spirdamiesi ir stengdamiesi pristatinti prie aplinkos ir kalbėdami "už" ir "prieš" galimybes tų tautiškų apraiškų savo kūryboje, atrasime gal ką ir labai nesitipikato.

P. Min.

Adomas Galdikas

Peizažas (Nuotr. V. Mazelio)

Audringa Adomo Galdiko spalvinė odisėja

(Atkelta iš 1 psl.)

tytojui lietuviui negu objektyviai pristatyti spalvingą Galdiko asmenybę. Kartais tik vienas būdvardis ar mažas epizodas primena "parapijinį" atspalvį, kuris savotiškai sugadina visą puslapį. Tačiau aplamai autorės Galdiko gyvenimo ir asmenybės aprašymas yra pakankamai tikslus, rimtas ir nuosirdus. Kadangi pati autorė dailininko asmeniškai nepažinojo, tai naudoja anekdotus ir prisiminimus, kurių parinkimas tačiau diskutuotinas. Pvz. Urbaitytės ar Gedvilienės pasakojimai skamba banaliai ir beprasmiškai. Yra tačiau momentų,

kuriuos autorė pagauna tai, kas prasminga dailininko asmenybei išryškinti. Geras pavyzdys — čia yra Tėv. Andriejaus prisiminimai (28 psl.), kurie atitinka tiesą, liečiant Galdiko meno procesą. Kaip ir kiekvienas menininkas, Galdikas kartais "iškankindavo" savo paveikslus iki jų sunaikinimo, ir nemaža eilė jo darbų buvo slopiami iki pat dailininko mirties.

Noriu čia tik stabtelėti prie svarbiausios teksto dalies, pavadinamos "Transfiguration". Tie pirmi puslapiai (30-31 psl.) yra geriausiai Galdiką apibūdinantieji. Autorė, atsipalaidavus nuo

biografijos, jaučiasi čia tikresnė ir eina tiesiai prie kritiškos analizės. Autorė pasiteisina, kad biografija yra tik savotiška aprašymo meno žaliava. Ji ypač iškelia gamtos svarbą Galdiko tapyboje ir pabrėžia tai, kas gal jau mums skamba kaip "kliše", būtent tą panteistinį lietuvių pagoniškos religijos principą.

Gan poetiškai autorė aprašo Galdiko pasikalbėjimus su gamta ir bando parodyti jo evoliuciją nuo paprasto peizažo iki to, ką kritikė vadina "abstrakčia tapyba". Ar Galdikas yra tikrai abstraktus ar ne, būtų nesibaigianti akademine diskusija. Mano

Adomas Galdikas paukščių karalijoje ankstybą žiemą. Nuotr. V. Mazelio

supratimu, ir abstrakčiausi Galdiko paveikslai yra pagrįsti gamta, net nesvarbu, jog paskutiniame savo "abstrakčiam" periode jis tą gamtą ėmė iš televizijos.

Kritikė bando pristumti Galdiką kaip savarankišką abstrak-

taus ekspresionizmo atstovą. Deja, jai nepavyksta šimtu procentų to įrodyti, nei aš tikiu, kad tai būtų įmanoma.

Taipgi nelaikau Galdiko svarbiausiu periodu to, kurį ypač

aukštai iškelia Willard, nors ir neneigiu, kad jame yra ir labai stiprių darbų. Dailininko kūrybingiausias laikotarpis, kaip ir daugelio kitų mūsų išeivijos dailininkų, buvo pokarinis Freiburgo "aukso amžius", kuris pas Galdiką dar tęsėsi dešimt metų po atvykimo į New Yorką. Yra taipgi įdomu, kad po 60-tų metų, kai Galdikas persikėlė į savo nuosavus namus ir nusipirko spalvotą televiziją, jo gamta įgavo cheminį charakterį, ir dailininkas pradėjo savo paskutinio dešimtmečio ieškojimą, pagautas elektroninės spalvos. Čia yra

mano hipotezė, kurią aš seniai bandau išspėsti ir apie kurią kalba Willard savo rašto dalyje, pavadintoje Transfiguracija. Reikia pripažinti, kad Willard bandymas pristatyti organiškai šią periodą, kurį galima sekti paraleliai su iliustracijom, nėra visiškai įtikinantis, bet įdomus.

Kai kurių iliustracijų paaškinimai yra poetiškas bandymas žodžiu pasakyti tą paslaptingą, kuri glūdi dailininko spalvų simfonijoje. Tai yra drąsus, bet beveik neįmanomas sapnas.

Wellesley, 1973 m. gruodžio 15 d.

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street

AKTŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR

GERKLĖS LIGOS

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS**DR. FANG C. LU**

Akusherija ir moterų ligos

Ginekologinė chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford

Medical Building) Tel. LU 5-6446

8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500

Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS

INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ

CHIRURGIJA

Tel. — 695-0533

FOX VALLEY MEDICAL CENTER

860 Summit Street

Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 51st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet.

antr., penkt., 1-5 treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS

2709 West 51st Street

TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-8960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 5-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKŠA

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIE 2-4155

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius.

Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 So. Pulaski Road

Ofs. tel. 707-3141; namų 636-4860

Val. pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8. Penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Manigirdo Motekaičio koncertui artėjant

Pokalbis su pianistu

Išėivijos muzikinį gyvenimą ir pokalbius muzikinėmis temomis dominuoja opera ir solistai. Choro ir kamerinės muzikos koncertai yra gana retas atvejis. O tam tikro platesnio užgriebimo ir platesnio balanso labai reikia ir labai jo pasigendame. Todėl yra ko džiaugtis, kai nugirstama, jog bus geros programos ir žinomo pianisto koncertas — retas, bet labai brangintina mūsų muzikinio gyvenimo naujiena.

O štai dabar kaip tik ir esame tokio įvykio kone išvakarėse: sausio 20 d., kitą sekmadienį, 3 val. popiet Jaunimo centro didžiojoje salėje įvyks pianisto Manigirdo Motekaičio koncertas. Jo programa, kaip paprastai, kyla visa eilė klausimų, į kuriuos atsakymų ieškome, prakalbindami čia pat pianistą.

— Kiek maždaug laiko užtrunka pasiroditi piano rečitaliui, sakysim, tokios apimties, kokią girdėsime sausio 20 d. Jaunimo centre, Chicagoje.

— Galima paruošti visiškai naujų kūrinių rečitalį per metus sukaupto darbo.

— Esate vienas iš retų dar girdimų mūsų pianistų. Artėjant vėl šviežiai parengtam Jūsų rečitaliui, įdomu būtų sužinoti, kas ir kurie motyvai lėmė, kad savo muzikinėse studijose pasirinkote ne ką kitą, o pianą?

— Nuo pat vaikystės, kiek tik atsimeinu, Lietuvoje ir DP gyvenime vis būtu turėdavome pianiną. Pas mūs nuolat vykdavo įvairios repetitijos, ir aš vis domėjaisi, kaip pianistai jose akompanuodavo. Tuo laiku pradėjau ir aš pats pianino pamokas, kurių jau niekada nepatraukiau.

— Muzikos būčiai jau iš anksto norėty žinoti šiemetinio Jūsų koncerto programą. Kurių kompozitorių ir kurie kūrinių bus atliekami?

— Šiam koncertui pasirinkau dvi klasikines Mozarto ir Beethoveno sonatas; lietuvių kompozitorių Jakubėno, Gudauskienės, Kačinskio ir Gruodžio įvairių stiliumi kūrinius; Liszto, Debussy ir Rachmaninovo po vieną etiudą; vieną Chopino Nokturną ir Brahms — Paganini variacijas.

— Kodėl šiuos kompozitorius ir jų kūrinius pasirinkote? Ar tai lėmė Jūsų asmeniškai širdies linkimas, ar čia turėjote mintį ir publiką, jos muzikinį imlumą bei nuotaikas?

— Noriu, kad programa būtų įvairi. Man tie kūrinių labai patinka, ir manau, kad jie labai patiks publikai.

— Paprastai piano koncertuose esame įpratę girdėti kompozitorius, kurie didžiausią dalimi priklauso jau praeičiai. Sakysim, ar šių dienų kompozitoriai nusigrįžo nuo pianino, ar jų kūrinių tokie menki, kad neverti groti?

— Praeities piano ir kiti muzikos kūrinių, kuriuos dar ir dabar girdime, yra gyvi iki šiol dėl jų grožio, išraiškos ir meistriskumo. Jie buvo populiarūs jau savo laiku. Dabarties muzikai ir didelė publikos dalis juos pažįsta ir mėgsta. Dabartyje fortepijono muzikos sukuriamą labai daug ir daug įvairesnės, negu praetyje. Bet dabartis turi du dalykus, kurie kūrybą veikia neigiamai — tai hegalinė laisvė ir išsiblašymas. Didelė laisvė ir išsiblašymas. Didelė laisvė duoda daug progos kompozito-

Manigirdas Motekaitis (Lie. foto archyvas)

riui pasimesti ne visada sėkmingose bandymuose ir ieškojimuose. O moderniško gyvenimo išsiblašymai trukdo kūrėjui susikaupti. Taip atsiranda daug kūrybos, kuri ne tokia gera, kaip praeties. Žinoma, tik ateitis aiškiausiai parodys, kurie dabarties kūriniai išsilaikys ir taps gyvais jau praeties kūrinių.

— Aplamai, kurie lietuviai ir kitataučiai kompozitoriai yra Jūsų "meilė" ir kodėl?

— Aš gėriusi kiekvienu vertingu lietuvių ar kitataučio kompozitoriaus kūriniu. Kiekvienas atskiras kūrinys žavi koku nors požiūriu — tai melodija, tai harmonija, forma, išraiška, nuotaka ar kuo kitu. Įvairūs kompozitoriai pabrėžia kai kuriuos iš šių dalykų, į kitus kreipia mažiau dėmesio. Tad ir "meilių"

tarp kompozitorių turiu labai daug.

— Be abejo, Jūs sekate, kas naujo pianui yra sukuriamas mūsų kompozitorių išeivijoje ir tėvynėje. Sakysim, ar čia yra kuo pasidžiaugti ir kodėl?

— Sekant išeivijos ir tėvynės naują fortepijono muzikos kūrybą, atrodo, kad kompozitoriai kuria gausiai, ir jų darbo vaisiais negalima nesidžiaugti.

ŠIMTAS METŲ NUO GIMIMO JAV LIETUVIŲ POETO

Brandžiam amžiuje, sulaukęs 76 m. amžiaus Bostone 1952 m. kovo mėnesio 1 d. mirė publicistas, rašytojas prel. Kazimieras Urbonavičius. Buvo gimęs 1874 m. sausio 14 d., taigi — prieš 100 metų. Taurus lietuvis, nuosirdus patriotas, produktyvus plunksnos žmogus.

Jau Seimų seminarijoje priklausė slaptam lietuvių klierikų būreliui, leidusiam slaptą laikraštuką "Knap", būrelis turėjo slaptą Tilžėje leidžiamą knygų bibliotekėlę. Kuniga įšventintas 1897 m. Žandarų tardomas, persikėlė į JAV. Klebonavo Mt. Carmely, Lowelly, Brokton, Bostone, Norwoode. Darbavosi, kad Lietuva būtų pripažinta de jure. Isteigė sekmadienio ir vasaros mokyklas, kurias lankė per 1000 vaikų. Jo globoje įvyko I Lietuvos vyčių seimas. Kurį laiką dėstė literatūrą Marianopolio kolegijoje, redagavo Studentų Žodį.

Jo rašto darbai pradėti spausdinti Varpo priedė, Ūkininke 18-92 m. Rašė Vieniųbeje, Žvaigždėje, Drauge, Moksleivy, Tautos Ryte, Moterų Dirvoje, Šv. Kazimiero Aiduose, Amerikoje, Vytėje, Darbininke, kurio redaktoriūmi yra buvęs 21 m. Buvo vienas iš pirmųjų lietuvių ano meto lietuvių publicistų. Yra išėję visa eilė prozos, poezijos, religinių leidinių.

Lietuvių moksleivių pamaldose buvo mėgiama giedoti jo sukurtą "Prie Tavo altoriaus". Vertė M. Twaino, Dickenso veikalus. Buvo daugelio seimų paskaitininkas, lietuviškų organizacijų veikėjas. Vytauto Didžiojo universitetas, įvertindamas jo nuopelnus kultūrinėje srityje, suteikė jam garbės daktaro laipsnį, o Lietuvos vyriausybė apdovanojo Gedimino III laipsnio ordinu.

MUZIKAS ANT. MAKACINAS

Dvidešimties metų sukaktis nuo mirties — proga prisiminti muziką Antaną Makaciną, amžinybėn nuėjusį 1954 m. sausio 14 d. Vilniuje, turintį tik 52 m. amžiaus. Naujajio mokiny, talentingos muzikos, Nuo 1932 m. vadovavo stud. ateitininkų chorui Kaune. Prisidėjo organizuojant V. Kudirkos simfoninį orkestrą. Dirigavimą ir kompoziciją studijavo Vienos muzikos akademijoje. Redagavo ir leido žurnalą "Mūsų menas". Nuo 1937 m. vadovavo Darbo rūmų chorui Kaune, lankėsi su gausiais Lietuvos miestuose ir Rygoje. Darbininkų šventės proga 1938 m. dirigavo jungtinį (700 dainininkų) chorą. Bendradarbiavo Naujojoje Romuvoje, XX Amžiuje, dirbo chorų dirigentu ir muzikos mokytoju Panevėžyje ir Kaune.

DR. VL. BLAŽYS

PLAČIŲ IR VIDAUS LIGOS

2901 West 63rd Street

Kampas 61-Clos ir California

Pirmad., antrad., ketvirtad., nuo 6 iki 7:30 val. vakaro

Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.

Treč. ir penktad. uždaryta.

Ofiso telef. 476-4042

Rezid. tel. WAlbrook 5-3048.

DR. REGINALD CIENKUS

TEL. — 788-3990

GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS

6230 W. Cermak Rd., Berwyn, IL

Pirmad., Antrad., Ketv. ir Penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dieną ir nuo 2 val. popiet iki 8 val. vakaro.

Šeštadieniais 8:30 - 12 val. dieną

Emergency tel. — 788-3981

Išsinešiau varnos karkimą

(Atkelta iš 3 pusl.)

Bet kas gi mūsų, kuriems Lietuvos miestuose teko praleisti jaunystę, bus toks geras ir sakyti, kad jam nėra tekę lukšten-ti siemičukų ir spaudyti tų juodų išnarėlių? Tautiškas tautišku-mu, o siemičkos eidavo į apy-vartą su visu tuo nelietuvišku pa-vadinimu.

Dabar ir mes auginam saulė-gražas, ir kad jos skuba, kad tie-siasi, tai net gražu žiūrėti. O kai išsitiesia, tai pražysta ir iki ru-dens laiko sunkias savo galvas, kurios nuo lietu dar papursta ir pašūpsta, kaip aptukusias se-nutės. Paskui, žinoma, galas, nes negali leisti per žiemą vis su vė-jais linguoti tokių jau nebegra-žių.

Kai sužysta, jos būna gražios. Ir didelės, aukštos. Užpėnai mū-

siškė viena pasiekė antrojo aukš-to langus — daugiau kaip vie-nuolika pėdų ilgumo buvo jos stiebas. Tikra siemička!

SVOGŪNŲ ŽYDĖJIMO METAS

Apie svogūnus nereikia jokių atsiminimų nešiotis. Poetų žody-ne taip pat, rodos, svogūno nėra (nebent Antanas Gustaitis įtrauktų tą žodį į poezijos žody-ną). Ir visur jų pilna taikos me-tu, ir prekybininkai iš diktatūri-nių kraštų sugeba užversti jais de-mokratiškus kraštų rinkas, ir ne-girdėjau, kad dėl to būtų ruošia-mos demonstracijos. Svogūnai sveika, ką čia prieš juos demonst-ruosi, nors kartą mano gyvena-majame krašte buvo paskelbtas boikotas Pietų Afrikos apelsi-nams.

Pasisodiname ir mes svogūną,

tokį prozaiską augalą. Katės apie jį pasikapstydavo, bet jis išken-tė žiemą ir kad parodė pernai, ką jis gali, tai tikrai gražu žiūrėti. Laiškai jo storiausi, ir vieni žė-mnėj raitėsi, o kiti aukštyn iškilo, ir visi tada sužydė.

Mam sakydavo, kad žiedus reikia tuojau nugnaibyti, ne gro-žiu gi svogūnas sodinamas. O rhes nutarėm: tegu sau žydi, vis tiek gražu. Ir jis žydėjo toks nepo-etiškas gaivalas. Ir tegu žydi.

PAPARČIO ŽIEDAS IR ŠALTA ARBATA

Papartis reikalingas literatūrai, turi mėgsta šv. Jono naktį, vyžo-nis apsiavusi, eiti jo žiedo ieško-ti. Jeigu teisingai atsimenu, tai paparčio žiedas paprastai pra-slysta pro vyžą, ir viskas baigia-si iki kitų metų.

Šiaip papartis, man rodos,

Senė su žaliuoju kibiriuku

(Atkelta iš 3 pusl.)

augo, ir dar kaip išaugo. O kai sustiprės, ūg-tels jįsai, gal ir pats drėgmę pradės traukti — ir šaknimis, giliau įleistomis, ir šakomis, jas išauginęs, paryčiais rasą čiulpdamas.

Ir nieko čia tokio, kad sunku buvo senai žemyn suvilkšti. Ne bėda ir pro langą ke-lėtą kibiriuką per dieną žemyn šliuškelti. O jei ir kainuoja kelis grašius, negaila, — ar pagailėsi medžiui vandens?

Jau ir kibiriukas privarvėjo, pilnas beveik, trys pirštai ligi kraštų —kaip sykis, kaip kiekvieną kartą. Stipriai užsuko Sara čiaupa, kad nelašėtų, neduok tu Dieve, jau ir pasku-tinė srovėlė, susimėčiusi, kreiva tokia, kaip senės kojos, kibiriukan sukrito, ir paskutiniai laišukai iš uždaro čiaupo paptelėjo, jau ga-lėjo imti Sara kibiriuką ir nešti palengva link atdaro lango, jau ir medukas, matyt, laukė nesulaukę to vandens kaip gaivulio, bet del-sė senė, iš vietos neišjudino.

Delsė Sara, nes bijojo, kad ir vėl pamaišys jai žmogus, kurs pirmame aukšte gyvena. Žmogus, — taip ir vadino jį pati sau Sara, nes nei vardo, nei pavardės jo nežinojo, nei ką veikia, kaip gyvena ir iš ko gyvena žmogus. Kaip tyčia išlisdavo jis kieman kaip sykis ta-da, kai Sara kibiriuką laukan šūsteldavo, ir pataikydavo tiesiai po vandeniu.

Pikta dvasia kažkokia, atleisk Viešpatie, galvojo Sara.

Bet laikas bėgo, medukas laukė, ir senė, įkibusi abiem rankom į lanką, iškėlė kibiriuką iš kriauklės ir nutipeno lango linkui pa-lengva, palengva —kad kojos nesusipintų ir kad vanduo neišsitaškytų.

Tipeno Sara, žaliuoju kibiriuku nešina, ir galvojo Sara: išlįs ir šiandien nelaiku tas žmogus, ar neišlįs? Galvojo taip Sara, bet jau ne tiek bijodama, kaip visada, žmogų van-deniū perpilti, kiek pykdama ant jo, — iš sie-lo gilumos, visai rimtai pykdama.

Pirmą kartą, kuomet ji šitaip netyčia ap-liejo tą žmogų, ji susigūžė ties atviru langu, pabėgti norėjo susigėdusi, bet nepabėgo, akis nuleisti norėjo, bet nenuleido, žiūrėjo į žmo-gų tą, nei padėti jam kuo galėdama, nei ži-nodama, kaip čia atsiprašius, laukdama, kad tuoj atsituks tasai, riktels įsūtęs (buvo juk už ką), dar gal nusikeiks atsakančiai (ir ver-tėjo, nieko nepasakys).

Gal ir geriau būtų buvę, tik dabar suprato Sara.

O tada, atvirkščiai, jai lyg nuo širdies kas nuslūgo, net šyptelėjo plonomis lūpomis, kai jokio žodžio neišgirdo, jokio riksmo, nei keiksmo.

Nė galvos nepakėlė žmogus, tik nevik-riai perbraukė viena ir kita ranka permirkusius marškinius ir, nė nežvilgtelėjęs aukštyn, kur prie atdaro lango susigūžusi tupėjo Sara, trobon įėjo. Įėjo ir nesirodė daugiau.

Ir užmiršo šį įvykį senė, ir vėl laistė kaip laisčiusi meduką, kol vėl neišpylė viso kibiro tam žmogui ant galvos. Jau, rodos, ir dairėsi į jį, prieš išversdama kibiriuką, jau, rodos, ir patį geriausią laiką pasirinko, bet ir vėl!

Dabar jau pačiai įdomu buvo, ką žmogus pasakys. Ir ką bebūtų pasakęs, — pelnytai būtų pasakęs, ir priėmusi būtų Sara kiekvie-ną žodį, nors ir pikčiausią.

Bet neišgirdo ir šį sykį senė nei žodžio, nei garso. Pasiportė tik žmogus ir, nei akių, nei galvos nepakėlęs, trobon įėjo ir nesirodė daugiau.

Taip buvo trečią kartą ir buvo ketvirtą.

Tada jau pyktis ėmė Sara, dar labiau saugojosi, meduką laistydama, ir pyko ir pyko, kad saugotis reikia, drebančiom rankom kibiriuką ant šono verstį ir dar ne visada šalia meduko pataikyti. Bet dar ir ne dėl to pyko senė, o todėl pyko į jį, kad jau keturis kartus tam žmogui ant galvos vandenį išpylė, o jis tylėjo, nė žodžio nepasakė, lyg taip ir turė-tų būti, lyg taip ir turėtų tylėti iš jo, da-ryti, ką nori, su juo, o jis sau tylės, žydas ši-tas.

Gal todėl ir bėdos visos ant mūsų galvos, galvojo Sara, gal todėl ir stumdo mus visi, kas nori.

Ji dabar kelis kartus apsidairė ir žemyn įdėmiai pasižiūrėjo ir jau ruošėsi kibiriuką apversti, kai pamatė žmogų tą, tiesiai ties jos langu iš namų išeinantį.

Ir pyktis ar baimė, ar noras pasityčioti šį kartą apvertė jos rankomis žaliąjį kibiriuką, nė šalia meduko netaikant, tiesiai ant to žmogaus.

Lukterėjo valandėlė Sara, bet, ir šį sykį jokio žodžio neišgirdusi, drėbė ant grindų tuščią kibiriuką, griebė savo lazdas, be ku-rių, kaip be kojų, jokion kelionen neišjudė-davo, nustriksėjo prie durų ir, nė neuždariusi jų, nubilėjo laiptais žemyn, bildėjo taip grei-tai, kaip tik galėjo, kad nesusivėlintų, kad suspėtų.

Ir suspėjo.

Susitiko ji su tuo žmogum iš pirmojo aukš-to akis į akį, nužvelgė jį, šlapia, ir dabar te-betylinti, jo marškinius, prie lieso kūno pri-lipusius, jo baltus, žilus plaukus, kaip baltos pelės, susiplojusius, jo raukšles paakius ir ant skruostų, galias raukšles, kuriomis van-duo tekėjo kaip ašaros.

— Žmogau! — riktelėjo Sara, viena laz-da lyg pirštu grūdoma. — Ko tyli? Kodėl net žodžių apsiginti negali? Gėda, gėda, se-nas žilas žyde...

Taip sakė, pasakė senė Sara, ką norėjo, ir nutilo.

Nutilo ir akis kaip durklas įbedė į senio akis.

Ir nusigando Sara, nes žmogus ir dabar tylėjo.

Taip stovėjo jie vienas prieš kitą ilgai ty-lėdami, o paskui senis kilstelėjo abi rankas, mkliai sujūdino pirštus, norėdamas kažką paaiškinti, ir negalėdamas, o paskui, gėdyda-masis, bet neradamas kitos išeities, pravė-rė burną ir myktelėjo.

Ir garsas tas buvo kažkoks nežmoniškas, ne kaip žmogaus visai, ir Sara šurpas nu-krėtė, nes ji vėl išgirdo kates, naktimis kly-kavusias žmogiškais balsais, ir girdėjo žmo-gų, mykiantį kaip gyvulį.

Ir suprato senė Sara, tuoj pat suprato vis-ką, nors ir nenorėjo suprasti.

Nuo to laiko senė Sara ir toliau laistė me-duką pro langą, ir žmogus iš pirmojo aukš-to nebetrukė jai.

Sara, kaip ir anksčiau, norėjo, kad liesas pilkas stiebelis kiltų, storėtų ir medžiui taptų kada nors.

Ir dar norėjo senė, kad žmogus anas pra-šnektų.

Ir nusileisdavo į jį vakarais, nors ir sun-ku, labai sunku buvo nusileisti laiptais, o pas-kui pakilti jais, dviem lazdomis pasiremiant, ir pabelsdavo lazda į žmogaus duris, nes kiek-vieną vakarą į jį mokė tą žmogų kalbėti.

O neužilgo, tikrai neužilgo prakalbo šitas žmogus.

Tik ne visi jo kalbą suprasti ir išgirsti ga-li.

Adomas Galdikas

Audra ateina (Nuotr. V. Mazėlio)

daugiau žalingas, negu naudin-gas. Jeigu trūksta šiaudų pakrai-kams, galima pasipiauti pa-parčių, tai tiek iš jų naudos. O pabandyk papartyuose surasti grybų, net jei ir žinotum, kad jų ten yrai Prasikeis besklaidyda-mas.

Bet štai mūsų didmiestyje, pa-gal pačią šiaurinę namo sieną, ėmė ir išskleidė lapus ir vienas ir kitas paparčių kelmelis. Na, kaip gi, reikia pagloboti, nes ir žalias ir papartis, vis dėlto senas pažįstamas. Nevertas jis kokios nors pagarbos, ir jo žiedo, be abejo, neisim ieškoti, nes kur tu čia, žmogus, dabar tas vyžas gausi, nebent pats kurioje nuo-šalėje polupinėtum liepelių ar kark-lų odų ir nusipintum, o ir tos naktys čia tamsesnės, nes toli gra-žu nėra tiek žvaigždžių kaip Lie-tuvoje, dėl to didesnė rizika nu-sibalnoti nosį net ir savo kieme. Tas ir ieškojimas prasmingesnis būtų, ir nosį prisiploti galėtume rizikuoti, jei būtume jauni. Se-niai paparčio žiedo nebeieško.

Tai ėmė ir išrovėm tuos abu paparčių kelmelius iš pasienio ir pasodinom aiškesnėje vietoje, vieną prie virtuvės durų, ir tas dabar dažnai paliejamas atšalu-sia arbata, kurią jis mėgsta, tegu ji kur galas, kaip tikras angelas, ir kuris, matyt, atsidėkdamas leidžia lapus į visas puses, o kita — netoli rūtos, bet tas kažkodėl labiau apsiplauses, gal kad da-giau turi saulės, gal kad jam ma-žiau tenka meilės.

ATSIPRASymas su TULIPONĖLIU

Naudodamasis šia proga, no-riu dar baigiamosiose eilutėse ir atsipašyti ir ne tiek dėl tų var-nų, kurios kasdien karksi ir atne-ša man atsiminimus ir visokias teorijas, kiek dėl augalų, arba kvietkelių. Jūs, aišku, visi žinote, kuo akį veria ir kvepia poeto Antano Vienažindžio kvietkelių ir žolynėlių žodynas su lelijom, pinavijom, su jurginiais ir jokū-bėliais, su gvazdikais ir žirni-kais, šalavijais ir čebatėliais, re-zetom, mėtom, su rožėm ir tuli-ponėliais, ir rūtom, ir nasturtom (jeigu kam neaiškus būtų tulipo-nėlis ir nerastų jo Skardžiaus ar Balčikonio žodynuose, tai čia galiu pasakyti, ir tą mano atlik-tąjį tuliponėlio vertimą į dabar-tinę bendrinę kalbą galite imti už tikrą pinigą; tuliponėlis yra tulpė, bendrinis daiktavardis, skirtinas nuo didžiąja raide rašo-mos Tulpės, slapyvardžio, kokių pasirašinėdavo Povilas Abelkis). Atleiskite, kad mano augalai ne-linke maloniai kvepėti. Bet aš dėl to ir šiek tiek ir pasiteisinti galėčiau. Sako, laikai keičiasi, ir mes juose. Dar pridėčiau: ne tik laikai, bet ir aplinka. Gal ir apie tuliponėlius kalbėčiau, jei gy-

venčiau Vienažindžio krašte ir matyčiau, kaip iš darbo grįžusios kolchozininkės meilomomis akimis vis nužvelgia juos. O gal ir jos vietoj tuliponėlių jau svogūnus sodina, tik nugnaibydamas žie-dus, kaip man mama sakydavo, o aš, matyt, pasileidau ir paver-čiau juos gėlėmis. Bet ką gi da-rysi! Kuprotą, sako, tik grabas iš-tiesins.

SVEICARAS, LIETUVIŲ BICIULIS

Lietuvos ir lietuvių kalbos my-lėtojas šveicarų filologas Max Niedermann mirė 1954 m. sausio 12 dieną. Jis buvo gimęs 1874 m., taigi šiemet sueina 100 metų nuo jo gimimo. Jis pirmas Šveicarijoje įvedė lietuvių kalbos studijas universitete. Jau 1921 m. aplankė Lietuvą ir artimai bend-

ravo su mūsų kalbininku K. Bū-ga. Atsikūrusios Lietuvos reikalus gynė šveicarų spaudoje. Didelis jo nuopelnas buvo bendradarbia-vimas Carl Winter leidyklai Vo-kietijoje, leidžiant lietuvių rašo-mosios kalbos žodyną.

Niedermann filosofijos daktaro laipsnį pasiekė jau 1897 m. Bazelio universitete, gilinosi kal-botyroje Paryžiaus ir Freiburgo (Vokietijoje) universitetuose. Nuo 1899 m. pakviestas dėstyti Bazelio universitete. Keletą metų buvo Neuchatelio universiteto rektorius. Jo garbei buvo paskir-tas žurnalas Studi Baltici 1934 m. tomas. Jo lituanistinės studijos iš-leistos rinkinyje Max Nieder-mann: Balto-Slavistica. Du jo mokiniai buvo Lietuvos universi-teto docentai.

ISLEIDO MANDELSTAMO, BULGAKOVO RAŠTUS

Sovietų Sąjunga, matyt už-sienio viešosios nuomonės spau-džiama, išleido dviejų režimo persekiotų autorių raštus: Osipo Mandelstamo, kuris mirė Stalino lageriuose, ir Michailo Bulgako-vo, romanisto ir dramaturgo. Tačiau išleista mažu tiražu, gy-ventojai tų leidinių beveik ne-gauna.

DR. PR. GAIDA APIE SAVAITRAŠCIO REDAGAVIMĄ

Plačiai skaitomų "Taviškės Žiburių" redaktorius kun. dr. Pr. Gaida žurnalistikos vadovė-liui, redaguojamam kun. J. Prunskio, atsiuntė išsamų straipsnį apie savaitraščio reda-gavimą.

HOLD IT!

We have a savings plan for your financial future

... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.437	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.354	7.160	7.118	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	7%
7.083	6.902	6.843	2 1/2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.812	6.644	6.600	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/4%
6.541	6.387	6.353	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 1,000.00	6 1/4%
5.290			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/4%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVYENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, Vėdėjas
Open Mon. 9-8, Tues.-Thurs, Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Lietuviškieji šaltiniai didžiojo Brockhauso enciklopedijoje

Žinomoji pasaulio vokiečių leidykla Brockhaus (Wiesbaden, Vokietijoje) 1966 m. pradėjo leisti labai platią enciklopediją vokiečių kalba "Brockhaus Enzyklopaedie". Ligi šių metų jos išleista jau 17 tomų. Kiekvienas tomas daugiau kaip 900 psl. Visa enciklopedija suplanuota 20-tyje tomų.

Tomuose sutelkta medžiaga paruošta vokiečių kluopštumu. Tur būt, pirmą kartą tokios apimtys ir tokio pasaulinio garso enciklopedijoje duodama taip daug įvairiausių liuanistinės medžiagos. Ir ne vien tik žodžio LITAUEN skiltyse, bet ir kiekvienos raidės puslapiuose, atskiromis pozicijomis liečiant mūsų istorijos faktus, žmones, vietoj ir kt. Kai daugelis pasaulinių enciklopedijų didžiosiomis kalbomis apie Lietuvą ir lietuvius prišnekojo ir vis dar prišneka totaliai persenusių, netikrų ir keisčiausių dalykų, tai ši Brockhaus'o enciklopedija savo lietuviškąją informaciją atsivėrusi gana tiksliai (tik politinėse užuominose kartais favorizuojama vokiškoji tezė). Idomu dar ir tai, kad šioje enciklopedijoje kiekvieno aprašo gale duodama gana plati ir nepasenusi šaltinių bibliografija. Prie lietuviškosios medžiagos nepaigailima parodyti ir grynai lietuviški šaltiniai, spausdinti tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje iki pat paskučiausių metų.

Teikiamos lietuviškosios medžiagos iliustracijai galima suminėti tokius faktus. Jau pirmajame "A" raidės tome (1966 m.) randamas poetas Jonas Aistis, vėliau — Bern. Brazdžionis ir kt. Randama ir mūsų M. K. Čiurlionio. Prie Čiurlionio aprašo pridėtuose šaltiniuose matome A. Rannito du straipsnius, paskelbtus vokiečių meno žurnaluose. Ypač plati Donelaičio bibliografija, prasidedanti L. Reza (1818 m.), o besibaigianti J. Ambrazavičium ir E. Lebediene (1964 m.), gi Donelaičio aprašas tomas išleistas 1968 m. Aprašant Maironį, šaltiniuose, be kita ko, nurodoma A. Šešplaukio studija "Religinis pradas Maironio lyrikoje" (1967 m.) ir Lietuvoje 1968 m. išleista V. Zaborskaitės Maironio monografija.

Atskiras pozicijas Brockhauso enciklopedijoje turi ir mūsų valstybinės istorijos žymiosios asmenybės, pradedant karalium Mindaugu, didžiaisiais kunigaikščiais ir kt. Atskirai aprašomi ir Lietuvos didieji istoriniai miestai, Kauno aprašą puošia graži Rotušės nuotrauka.

Kaip sąžiningai ir kaip greit

prie aprašomojo dalyko leidyklos yra surenkami šaltiniai, terodo dar kad ir šie suminėti veikalai po bendrojo lietuvių literatūros aprašo. O ten matome: V. Mykolaitis-Putinas "Naujoji lietuvių literatūra" (1936) ir "Literatūros etjudai" (1937 m.), H. Engert "Aus lit. Dichtung" (1938), J. Maclère "Littérature lithuanienne" (1938), A. Vaičiulaitis "Outline history of Lithuanian Literature" (1942), V. Jungfer "Litauen" (1948). Minima čia ir okupuotoje Lietuvoje išleista šešių tomų lietuvių literatūros istorija, tačiau prie os pavadinimo tuoj pat greitesnei skaitytojo orientacijai tarp skliaustų pažymint (marxist). Šiame 1970 metais išleistame 11-tame tome, aprašant lietuvių literatūrą, jau suspėta šaltiniuos nurodyti ir patys naujausi leidiniai: J. Grinius "Litauische Literatur und Kunst im Spiegel der Sowjetisierung" (Acta Baltica, 3. 1963) ir K. Bradūnas (red) "Lietuvių literatūra svetur" (1968).

Čia minimos, gerai paruoštos ir visam pasaulio žinomos, enciklopedijos atvejais rodo, kaip yra svarbu šiandien lietuvių kalba ir kitomis kalbomis paruošti ir išleisti akademinio lygio liuanistines studijas, kurios, panaudotos tarptautinių leidinių ir jų šaltinių nurodytos, savo pasauliniu poveikiu pragyvens ir mus ir visą išeiviją, o svarbiausia — iš tarptautinių leidinių išstums tą visą labai netikslia, dar iš senų senovės enciklopedinių puslapiuos užsilikusią baisiai pasenusią ir kreivą informaciją apie Lietuvą ir lietuvius.

PIRMAS OFICIALUS EILERASTIS

Britanija turi oficialų poetą laureatą, kurio pareiga yra apdainuoti įvairius reikšmingus ir iškilmingus įvykius.

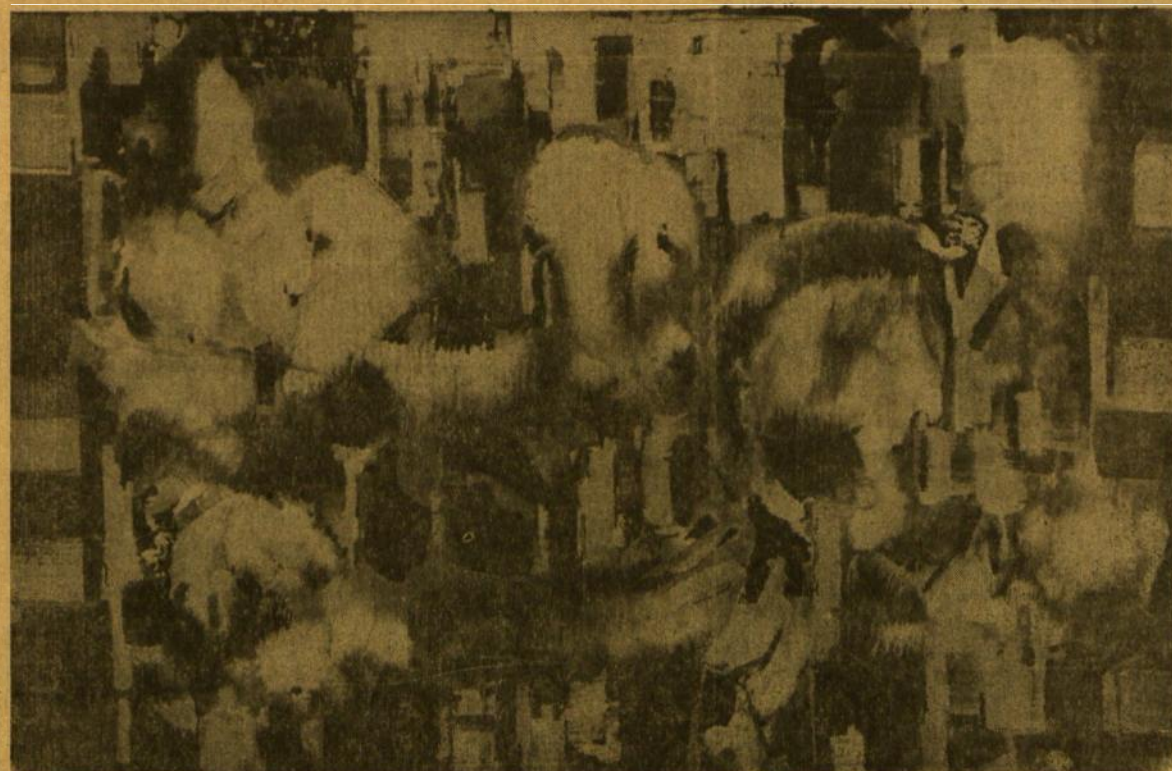
Po Cecil Day Lewis mirties į tą vietą pernai buvo paskirtas sir John Betjeman, ir jis tik dabar, karalaitės Annės ir kapitono Marko Phillipso sutuoktinių proga parašė pirmąjį tokį oficialų eilėraštį:

Šimtinės paukščių ore,
Ir milijonai lapų šaligatvyje,
Tada varpai pradeda skambėti
Virš rūmų ir lauke esančių žmonių,

Visa tai dėl tų žodžių "I will",
Dėl paties švenčiausio meilės pavergimo —

Kas mums kita lieka, kaip tik
džiūgauti

Su triumfuojančiais jaunuoju
ir jaunaja?

Adomas Galdikas

Kompozicija (Nuotr. V. Mažello)

Geriausias Kalėdų senis ir jo dovanos

Dvi naujos Birutės Pūkelevičiūtės knygos mažiesiems

NIJOLĖ JANKUTĖ

Birutė Pūkelevičiūtė, DARŽOVIŲ GEGUŽINĖ. Eiliuota pasaka. Iliustravo autorė. Išleido "Darna" Chicagoje 1973 m. Kaina \$1.50

KALĖDŲ DOVANA. Parašė Birutė Pūkelevičiūtė. Iliustravo Kazys Veselka. Išleido "Darna" Chicagoje 1973 m. Kaina \$1.50. Knygėlės galima gauti ir "Drauge".

smarkiau šokti ir garsiau dainuoti kartu su arbūzais, česnakais, pamidorais; su pupytėmis ir žirniukais ir net su sena ponio bulve!

"Šok, bulvyte, bulvytėlė!
Šok, linksma tetule —

Būsi blynas — skanumynas,
Būsi ir kukulis!

Šoka, šoka ir burokas,
Trepteldamas koją,
O agurkas, kaip vijurkas
Šokdamas dainuoja." (17 psl.)

Praėjusių Kalėdų metu dosniausia Kalėdų Senis suvaidino... rašyt. B. Pūkelevičiūtė, atnešdama vaikams net tris knygutes: "Peliukus ir plaušakes", "Daržovių gegužinę" ir "Kalėdų dovaną".

Apie "Peliukus ir plaušakes" jau teko kalbėti 1973 m. lapkričio mėn. 10 d. "Drauge", tad dabar žodelis apie antrą ir trečią trijų lėnari. Žodelis labai trumpas ir paprastas — lonygutės puikios! Išvaizda daili, kaina maža, o dabar — atsiverskim

"Daržovių gegužinę". Tą neapsakytos linksmybės ir juokų puotą gerai žino ir, be abejo, mintinai moka visi mažieji, kurie klausosi "Žirginėlių" plokštelės.

"Ridikėlis kelia puotą;
Kviečia krapą ir salotą;
Kviečia puoton pamidora
Ir petrušką jam į porą.

Bus daržovių gegužinė,
Jau prasideda suktinis —

(5 psl.)

A, kas tai per gegužinė! Kiekvieną lapą skaitant, norisi vis

Kiekvienai mažamečių mamai būtų gerai "Daržovių gegužinę" laikyti ant virtuvės stalo, nes koks gi vaikas galėtų nesuvalgyti savo daržovių, girdėdamas, arba skaitydamas tokią "eilutę"?

Be B. Pūkelevičiūtei įprasto grakštaus rimto, žaismingo ritmo ir sklandaus žodžio, "Daržovių gegužinė" turi dar ir malonią staigmeną — pačios autorės sukurta iliustracija. B. Pūkelevičiūtės šokančios, grojančios daržovės labai dinamiškos, lengvai atpažįstamos ir komiškos.

Trečioji Kalėdų dovana vaikams ir vadinasi... "Kalėdų dovana". Šioje knygutėje autorė suelkuoja jau visą istoriją. Paslaptiną, mįslingą, sunkiai atspėjamą... Mažajam skaitytojui bus labai smagu ir net baugu spėlioti, ką ežys laiškanėšys nuvežė voverytei Barborytei didžiuliam siuntinyje.

"Bet ši rytą — nematyta,
Neregėtas siuntinys:
Voverytei Barborytei,
Klevo gatvė, septyni —
Oro atsiųstas paštu
Iš atogrąžų kraštų...

Miško multas apmokėtas;
Miško antspaudas uždėtas.
Netrankyti! Atsargiai!
Pristatyt labai skubiai!"

(7 psl.)

Pasakai įpusėjus, voverytė Barborytė atspėja paslaptingo siuntinio turinį:

"—Kas tas daiktas — aš žinau!
Ji staiga atpažinau.

Tad, nesibijok, ežy, —
Nežinojai, ką veži:
Buvo..."

(24 psl.)

Kas ten buvo — neišduosiu. Nusipirkit knygutę. Joje autorė betos paslapties vaikams parašė ir galvosūkių. Oi nelengvą! Daug darželinukų, o gal net ir pirmas skyrių turės iš tikrųjų galvas pasukti, kad jį išsprendus.

Tad, mama, tėtė — štai dovana. Netik Kalėdų, bet ir Velykų, ir visų gimtadienių, ir visų vardadienių. Dovana, kuri negenda, nelūžta, nedūžta, o duoda tiek juoko, tiek žiburiukų akutėms, tiek deklamacijų lūputėms. Tai geriausia dovana jūsų mažyliams — nuo trečio iki septynmečio.

Kazio Veselkos iliustracijos paprastos, ryškios, suprantamos. Rados imk ir pabandyk tokius žvėlukus nupiešti pats!

TARPTAUTINĖ MUZIKOS BIENALĖ

Sao Paulo universitetas Brazilijoje praveda tarptautinę muzikos bienalę, kuri baigsis vasario 3 d. Bienalės tonas avangardinis. Ji daugiausia reiškiasi pažangiais kursais, kurių iš viso 30. Jų tarpe: kompozicijos, harmonijos, kamerinės muzikos, įvado į moderniąją muziką, teatro laboratorijos, įvairios instrumentinės muzikos.

Standard Savings Time

It's always Standard savings time at Standard Federal Savings. And it's been that way since 1909. We believe that anything can be yours if you save for it.

With our Six Savings Plans, your money will grow with the highest interest rates we can offer.

What's more, there's a certain satisfaction to saving a satisfaction you'll feel even after your goal is met.

7½% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$5,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.50% on interest accumulated for 1 yr.	6¾% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 30 Month Maturity YIELD INCREASES TO 7.08% on interest accumulated for 1 yr.	5¾% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 90 Day Maturity YIELD INCREASES TO 6.00% on interest accumulated for 1 yr.
7% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.35% on interest accumulated for 1 yr.	6½% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 1 Year Maturity YIELD INCREASES TO 6.81% on interest accumulated for 1 yr.	5½% YEARLY PASSBOOK SAVINGS Interest Paid to the Date of Withdrawal YIELD INCREASES TO 5.39% on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

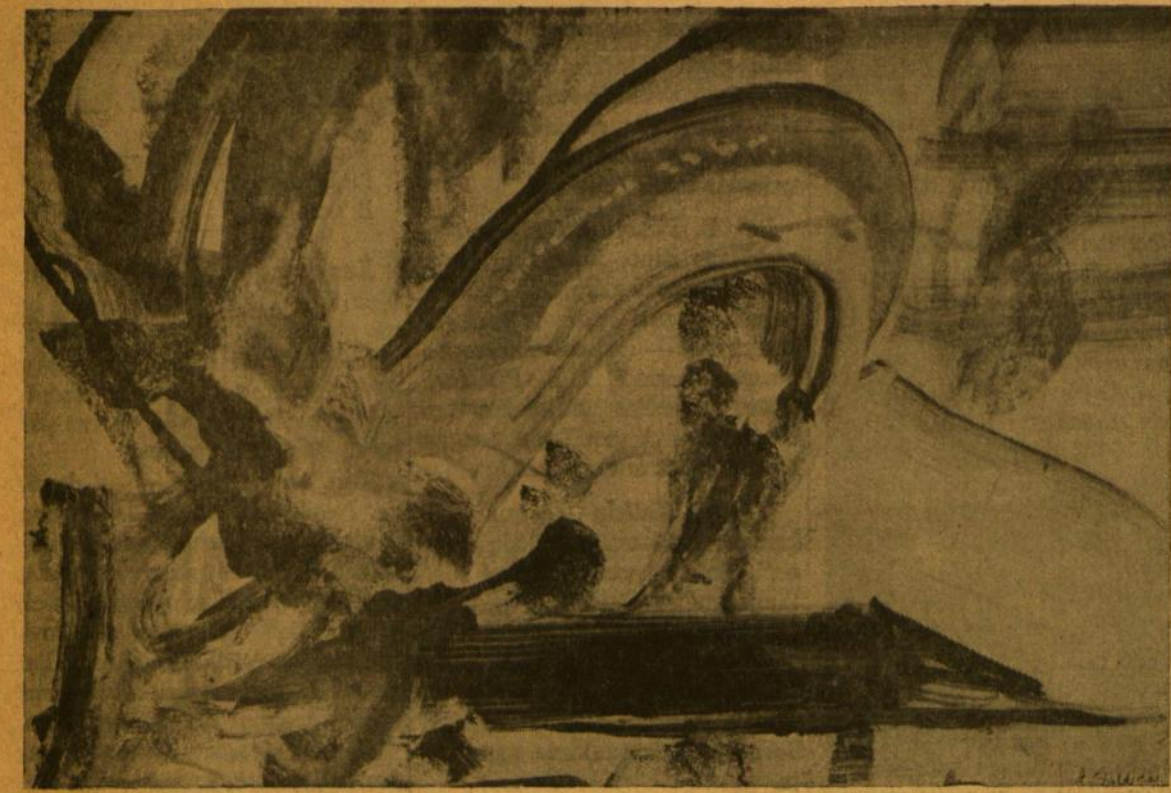
STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Adomas Galdikas

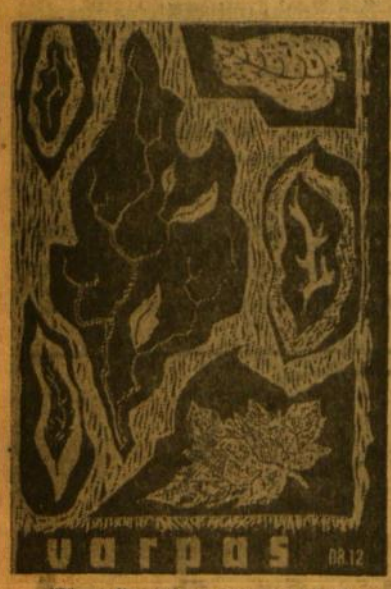
Kaimo kapinaitis (Nuotr. V. Mažello)

Adomas Galdikas

Kompozicija (Nuotr. V. Maželio)

Nauji leidiniai

"Varpas" naujo numerio viršelis

• **VARPAS**, 1973 m. Nr. 12. Žurnalas tautos bei žmogaus laisvei, tautinei kultūrai ir lietuvių draugijai. Leidžia Varpininkų filisterių draugija. Redaktorius — Antanas Kučys, 9032 Utica, Evergreen Park, Ill. 60642. Administratorius — Titas Briškaitis, 1214 N. 16 Ave., Melrose Park, Ill. 60160. Žurnalas didesnio formato, iliustruotas ir meno darbais, naujasis numeris 192 psl.

Siame numeryje rašo: Henrikas Antanaitis, Juozas Audėnas, Pranas Čepėnas, Zigmas Dailidka, Liudas Dovydenas, Česlovas Gedgaudas, Kotryna Grigaitytė, Algirdas Gustaitis, dr. Kazys Karvelis, Antanas Kučys, Stasys Lozoraitis jr., dr. Juozas Pajaujis, Jūratė Reisgytė, Antanas Rinkūnas, Romualdas Spalis, Kęstutis Šeštošas ir Petras Verselis.

"Varpas" yra vienas iš tų mūsų leidinių, kurie, nors ir ne visada punktualiai ir periodiškai išleidami, reprezentuoja istorinį ir tradicinį vienos, kurios nors mūsų visuomenės dalies politinę, iš dalies ir pasaulėžiūrinę kryptį. Vieni tų leidinių ir stengiasi ribotis vien politika. Kiti jų dar šiek tiek prasiplečia į sociologiją bei istoriją. O treči neįsivaizduojame kultūrinio žurnalo veido, nesilenkdamie nei grynai kultūrinio pobūdžio temų, nei grožinės literatūros.

Tokios platesnės apimties yra ir "Varpas", leidžiamas varpininkų. Leidinys tad ir atstovauja jau nuo Vinco Kudirkos laikų turinčiam savo istoriją tradiciniam liberaliam mūsų visuomenės sparnui. Tačiau šių laikų "Varpas" bendradarbių eilėje matome ne vien tik varpininkus. Žurnalo puslapiuose nemažai rašė ir tokių, kurie jokia politinė ar pasaulėžiūrinė prasme nėra susiję su įprasta varpininkų linija bei programa. Toks neapsitvėrimas tvoromis žurnalui išeina tik į naudą. Ir tai yra, tur būt, kaip tik redaktoriaus nuopelnas.

Vertinant aplamai visą žurnale paskelbtą medžiagą, negalėtume pasakyti, kad ji visa yra atitinkamai aukšto lygio. Ir straipsniuose ir meno darbų iliustracijose randama gerokai menkaverčių dalykų. Tačiau didžiąją dalimi straipsniai ir įvairių faktų komentarai yra pakankamai pozityvūs ir įdomūs.

Dar vienas gana simpatingas "Varpas" bruožas yra tas, kad plačiosios visuomenės darbus bei jų rezultatus komentuojant, viskas nesibaigia tik, kaip kitur mūsų pasitaiko, tik savų žmonių "žalatinimu". Jei kas kur pozityvaus daroma, "Varpas" nesigailima geru žodžiu ir į kairę, ir į dešinę.

O vieniems "Varpas" vis dėlto yra neatlaidus. Ir kaip tik tiems, kurie šiandien išsivijus dabartyje yra kiti apšaukti ar ir patys apšaukę taipgi liberalais, būtent — akiratininkams ir metmeninkams. Tai vis dėlto irgi įdomus reiškinys, kai istoriniai mūsų liberalai tampa patys kone kiekiausiai kovotojai prieš irgi liberalinę etiketę prisigėsusį tam tikrą, ypač politinį, minkštumą.

• **LAIVAS**, 1974 m. sausis. Nr. 1. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Red. kun. J. Prunskis. Adr.: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metams 4 dol. Siame numeryje Juoz. Prunskis rašo apie gilesnę laimės linkėjimų prasmę. Naujose Metuose. Kun. dr. V. Rimšelis, MIC supažindina su gyvenimu nacių nužudytos rašytojos Edith Stein, buvusios ateistės, kurios paskelbimo šventąja jau pradėtas procesas. Informuojama apie tarptautinį marijonų suvažiavimą Romoje ir audienoją pas Paulių VI. Kun. A. Nockūnas, MIC perteklia pagrindines JAV vyskupų laiško mintis apie Marijos garbinimą. Prof. A. Kučys rašo apie ateivių lietuvių šimtmetį JAV-se. Tęsia mas St. Ylos straipsnis apie arkiv. Matulaitį. Nuotaikinga rašytojo A. Barono novelė "Taupumo ženklai". Kun. A. Saulaitis, SJ pasakoja apie naujus sielovados užmojus Brazilijoje. Kun. dr. K. Matulaitis, MIC skatina daugiau susidomėti apaštaliavimu. Duodama informaciją iš Lietuvos ir pasaulio katalikų gyvenimo.

FLORIDA KVIEČIA
Sustokite Floridoje šiuose lietuviškuose vasarvietėse:
NORWYN APTS., 126 OCEAN DR.
MIAMI BEACH, FLA. 33139
arba
TOWN & SURF APTS.,
9024 Collins Ave.
SURFSIDE, FLA. 33154
Telefonas vakarais 672-4903

Prof. Vytautas Vardys

Dr. Vytautas Vardys — Lietuvių fondo stipendininkas

Lietuvių fondo pelno skirstymo komisija beveik kas metai pakviečia vieną iš lietuvių mokslininkų ar rašytojų paruošti moksliniam veikalui, kurio reikia ir kurio kitos organizacijos nesiima organizuoti. Parinktam autoriui Lietuvių fondas paskiria tam tikrą stipendiją, kuri tesiai nuo vienerių iki keleto metų. Iki šiolie LF stipendininkais yra buvę: dr. Zenonas Ivinskis, dr. J. Puzinas, dr. J. Gimiū, dr. R. Šilbajoris, Pr. Naujokaitis 1973-74 metų LF stipendiją buvo pasiūlyta Oklahomos universiteto profesorius dr. Vytautis S. Vardys ir paprašyta paruošti mokslinį veikalą "Protesto balsai Baltijos respublikose". Veikalas

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug gutaupysite perkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PROspect 6-8998

bus anglų kalboje ir moksliniu būdu bus aprašyti rezistenciniai reiškiniai visose gyvenimo srityse Lietuvoje ir kitose Pabaltijo valstybėse nuo 1945 metų iki paskutinių dienų. Gailla, kad tokiam veikalui autorius nebuvo surastas žymiai anksčiau.

Autoriaus kvalifikacijos, Prof. dr. S. V. Vardys gimė Lietuvoje 1924 m., mokėsi Lietuvoje, Vokietijoje ir JAV. Doktoratą įsigijo Wisconsin u-te 1958 m. Politinius mokslus dėstė Milwaukee 1955-68 m., o 1968 m. profesoriaus titulu persikėlė į Oklahomos u-tą, kur 1968-73 m. direktoriavo to u-to Muencheno centrui. 1966-67 m. gavo stipendiją iš American Council of Learned Societies. 1970-71 m. pirmininkavo Ass. for the Advancement of Baltic Studies, Inc. Priklauso AAUP, AAPS ir AAASS mokslinėms draugijoms.

Politinuose moksluose dr. Vardžio sritis yra palyginamoji valstybinė santvarka, o antrinė — komunistinių kraštų sistemos. Dr. Vardys daugiausia yra išstudijavęs tautybų politiką Sov. Sąjungoje, o taipogi regioninę — Baltijos respublikų ir Lietuvos. Šalia šių darbų dar yra skelbęs darbų apie JAV-kongresą, apie valdčių socializmą ir apie marksizmą.

Prof. dr. Vardžio darbai: stambiausi darbai yra Karl Marx. Humanist. Scientist? Revolutionary? ir Lithuania under the Soviets: Portrait of a Nation. Daugiau kaip dvidešimt didesnių darbų yra atspausdinęs JAV, Vokietijos ir Indijos žurnaluose, kaip Foreign Affairs, Midwest Journal of Political Science, Slavic Review, Problems of Communism, Review of Politics, Russian Review, East Europe Quarterly, Osteuropa, ir kt. Atskiri straipsniai yra tilpę knygoje ir laikraščiuose, kaip The New York Times, The American Political Science Review ir kt. Redagavo Lietuvos ir J. Laisvę, Ateitį, parašė daugelį straipsnių Liet. Enciklopedijai, Aidams, daug

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

KONCERTINIS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAIŠO STYGIŲ MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
4914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 - 3200

straipsnių JAV ir tarpt. politikos klausimais tilpo Drauge ir kt.

Šiuo metu rašo du didelius darbus angliskai, trečiasis bus LF remiamas veikalas. Nuo šių metų sausio pradžios dr. Vardys yra pakviestas ir sutiko būti Slavic Review žurnalo redakcinės kolegijos nariu.

LF remiamos studijos pavadinimas dar keisis. Veikalas susidės iš dviejų dalių: studijos ir dokumentų iš Baltijos respublikų politinės istorijos, įskaitant ir partizaninę spaudą. Anot autoriaus, ši studija bus rengiama ne politiniam tikslui ir ne politiniam

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP. GERIAUSIĄ DOVANĄ SIŪSTI Į LIETUVĄ
dabar, kaip niekad anksčiau
SPECIALŲS RUBLIŲ PAŽYMEJIMAI
INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmąsias pasakė apie tai, o jūsų giminės pritarė.
Su specialių rublių pažymėjimais jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai įteiti į krautuvę su 100 dol., ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.
INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisiųs įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.
SU PILNA GARANTIJA GREICIAUSIAS PATARNAVIMAS
Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.60.
TAS KURSAS APIMA VISKĄ. NERA JOKIŲ KITŲ MOKEJIMŲ.

Išpėjame savo draugus, kad nebūtumėt suklaidinti kai kurių reklamų siūlančių rublius už žemesnę kainą. Tie yra reguliari rubliai. MOSŲ YRA SPECIALŲS RUBLIAI. Kiekvienas mūsų Specialių rublių yra vertas mažžiausią 4 reguliarius rublius — tai yra dokumentuota mūsų kataloguose.

REIKALAUKIT MOSŲ NE MOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO
Užsakykite Dabar. Užsakykite tik per **INTERTRADE EXPRESS CORP.**
125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU AUTOMOBILIAI
Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas
Pasirinkite iš šių naujų modelių
ZHIGULI VAZ 2101
US \$3520.00
NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL ZHIGULI VAZ 2103
US \$4036.00
ZHIGULI VAZ 2102 STATION WAGON
US \$3881.00
EXPORT MODEL MOSKVITCH 412 1E
US \$3570.00
MOSKVITCH 408 1E
US \$3284.00
MOSKVITCH 426 STATION WAGON
US \$3726.00
MOSKVITCH 427 STATION WAGON
US \$3998.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968
US \$2251.00

REIKALAUKIT SPECIALIAUS BIULETENIO SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTMENTAIS, NAUDOTAIS RŪBOMIS SVECIAMS IS USSR
REIKALAUKITE MOSŲ SPECIALIŲ BIULETENIŲ.
MES TURIM 25 METŲ PATYRIMĄ SIAME RYZNYJE IR TAI PAT TURIM TOKSTANCIUS PATENKINTŲ KLIENTŲ.

dienos reikalui. Ji atkreiptų dėmesį į protesto egzistenciją oficialiai monolitineje sovietinėje visuomenėje ir santvarkoje, išnagrinėtų jos funkciją toje santvarkoje, analizuotų jos turinį, surišant protesto literatūrą su Lietuvos, Latvijos ir Estijos tradicijomis ir besikeičiančiu resp. sponso sovietinei sistemai, surišant tą protesto literatūrą su vi-

American Travel Service Bureau organizuoja turistines keliones į Lietuvą

Ekskursijos yra tvarkingai ir sklandžiai tvarkomos. Visos grupės turi patyrusius palydovus.
Ekskursijos prasideda gegužės pabaigoje ir tęsiasi iki vėlyvo rudens. Prašome pasirinkti Jums tinkamiausią keliuonės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse yra ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Kelionių kainos bus paskelbtos vėliau.
Visais keliuonių reikalais kreiptis į
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Ave., Chicago, Illinois 60643
TEL. 312 238-9787
Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos šiai vasarai patariame dabar pradėti tvarkyti dokumentus. Taip pat teikiame informacijas keliuonių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname visas ir bilietus.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St.,
Tel. REpublic 7-1941

SNIP 'N' CURL by JO
2756 WEST 63rd STREET
Specializing in Tinting, Hair Cutting & High Styling
Come in or phone for appointment:
RE 7-9125 or RE 7-9126. Ask for JO.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street
Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000	6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
---	---	---

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

VALANDOS: ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. TREČIAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ŠVENTOS MIŠIOS LIETUVIŠKAI
Visos nekeičiamos šv. Mišių dalys yra atspausdintos vienoj labai gražiai išleisto knygelėj. Su šia knygele kiekvienas gali labai lengvai sekti naująsias šv. Mišias
Kai kunigas ar lektorius atskaito kintamąsias dalis, Jūs šioj naujoj knygelėj galite sekti visas nekintamąsias šv. Mišių dalis. Tekstas stambiomis raidėmis.
Taip pat rasite rinkinį dažniausiai giedamų šv. Mišių metu giesmių.
Užsisakykit šį naują šv. Mišių vadovą lietuvių kalba. Kaina 50 centų. 10% nuolaida, perkant 50 kopijų; 25% nuolaida, perkant daugiau kaip 50.
Rašykite:
DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Kultūrinė kronika

Lietuvos statuto paroda New Yorke

Viešosios New Yorko bibliotekos patalpose, 42 St. ir 5 Ave., antro aukšto koridoriuje, Slavonic Division vadovybė, estui dr. Kavassar vadovaujant, suruošė Lietuvos Statuto penkių šimtų metų sukakties paminėjimui parodą. Parodoje yra 14 įdomių eksponatų, paties Statuto 1529, 1566 ir 1588 m. tekstų originalų fotokopijos, įvairios to paties Statuto laidos originalioje slavų kalboje ir rusų, lenkų, vokiečių ir lietuvių kalbų vertimuose. Yra ir studijų, liečiančių Lietuvos statutą. Pridėtas taip pat Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos žemėlapis, iš 1638 m. Gerardi Mercatoris et I. Hondii Atlas Novus leidinio, nurodąs ribas, kuriose Lietuvos Statutas veikė. Priešais su paaiškinimais palyginti gana tikslūs. Juose iškeliama net šio Statuto reikšmė ir įtaka slavų kraštų kūrėjams. Juristams ir istorikams tikrai pravartu šią parodą aplankyti. Paroda tęsiasi nuo gruodžio 28 iki vasario 28 d. Lankymo laikas kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 6 vakaro.

Lietuviai anglosaksų metraštyje

"The Writers Directory 1974-76 m.", leidžiamas anglų ir amerikiečių leidyklos, anglosaksų ra-

šytojų metraštyje įsidėjo ir keletą lietuvių. Prozininkų skyriuje yra įdėtas Jurgis Gliuda, Vyt. Tamulaitis ir Aloyzas Baronas, prie pastarojo pažymėta, kad buvo Lietuvių rašytojų dr. jos pirmininkas. Taigi yra ilgi sąrašai autorinių, rašančių pedagoginėms, žurnalistikos, istorijos, socialinės politikos ir kitom. temom. Tarp jų užtikta dr. Vytauto Kavolio, dr. Vytauto Vardžio ir dr. Rimvydo Šilbajorio pavardės. Leidyklų sąrašas paminėta Manyland Book leidykla, kuriai, kaip žinoma, vadovauja rašyt. St. Zbarskas. Prie autorių suminėtos ir jų kūrinius leidžiančios leidyklos, tai Nida, Lietuviškos knygos klubas ir kt.

ISEINA NAUJA LIUDO DOVYDENO KNYGA

Šiomis dienomis Lietuviškos knygos klubas Chicagoje išleidžia žinomo mūsų rašytojo, dar nepriklausomos Lietuvos valstybinės premijos laureato Liudo Dovydeno pasakų knygą "Karaliai ir bulvės". Knygoje telpa daugiau kaip dvidešimt literatūrinių pasakų, sukurtų sodriu ir žodingu stiliumi.

DALIOS RĖKLYTĖS - ALEKSIENIŲ PARODA CHICAGOJE

Šios jaunos mūsų dailininkės grafikos darbų paroda (kartu su Myra Toth keramikių skulptūra) šiuo metu vyksta ARC galerijoje, 226 East Ontario, Chicago.

Filmų įvairumai

Gyvenimo istorija, viltingai besikuriant naujoje žemėje

STASĖ SEMENIENĖ

Nostalgija dabar yra labiausiai pamėgtas kino teatro lankytojų, nusivylus vulgaru atvirumu ir traukimu viešumon to, kas lig šiol buvo laikoma nerodomu intymumu.

Tiems, kurie matė spalvotą didingą Jan Troello filmą "The Emigrants" 1973 m. pradžioje, su džiaugsmu bėgs pažinti jo tęsinio — antros dalies "THE NEW LAND". Abejuose filmuose vaidina tie patys aktoriai, o taipgi vyrauja tas pats humanizmo jausmas ir ramus grožis.

Filmas remiasi masyviu švedų rašytojo Vilhelmo Mobergo keturių tomų romanu. Nežiūrint heroikai didingo veikalo, pagrindiniai charakteriai tėra tik du — Karl Oskar Nilsson ir jo žmona Kristina, kurie yra paprasti kaimiečiai, nuomantieji ūki.

"Emigrantuose" mes sekame Karl Oskaro (Max Von Sydow) ir jo žmonos Kristinos (Liv Ullmann), karti su saulele jų drąsų pasiryžėlių draugų ir giminių kelionę iš savo tėvynės Švedijos slėgiančio gyvenimo į naujas, turtingas dykumas Amerikoje.

Pakeliui buvo daug vargo ir nelaimių, tragiška dukters mirtis ir varginga kelionė laivu. Bet filmas baigiasi laimingai. Karl Oskar atranda naujas žemes — gražų kampelį Minnesotoje ir jis nušvinta šypsena, lyg visas pasaulis jam priklaustų.

"THE NEW LAND" nesibaigia tokia daug žadančia šypsena, filmas yra daug niuresnis, nešąs daugiau skausmo ir praradimo net tada, kai jie iš tikrųjų yra patenkinti. Nilssonų pergyvenimai kartu su draugais ir giminėmis, iškeliavusiais drauge, vaizduoja tuos žmones, kurių milijonai iš Švedijos išmigravo į JAV-es 19-ame šimtmetyje. Dauguma jų, kaip ir filme vaizduojami Nilssonai, bėgo nuo įvairių laisvės varžymų, o taipgi nuo ekonominio skurdo.

"Emigrantuose" buvo pilna erdvės, kuri gali būti nugalėta, "Naujojoje žemėje" yra daugiausia laikas, kuris nugali žmones.

Filmas atsiveria ir rutuliojasi, neduodamas žiūrovui nė pertraukėlės atsikvėpti. Medžiai kertami, žemė nuvalyta, perkėlė pastatyta, jai pasėti ir maistas išvirtas. Kristina ir vėl pagimdo kūdikėlį. Indėnai pasirodo ir jų bijomasi, bet nesusižiedama. Jaunesnysis brolis

Robertas ištraukia į Kaliforniją, kur jis randa pragarišką gyvenimą, vietoje ieškomo aukso.

Vėl žiūrovas pajunta metų laiko pasikeitimus, kietą ir šurkšnią oro atmainos lanką. Režisierius Troell atidengia ramų regėjimo testamentą tam natūraliam Minnesotos teritorijos grožiui. Nuostabios nuotraukos atveria didingai miškinis medžius, puikius ežerus, paukštelių ir žemės grožį. Žavūs montažai pasakoja apie dirvos išdirbimą ir mažos vienos šeimos kabinos pastatymą.

Troello filmų didingumas labiausiai pasireiškia tame, kad jie sukelia mums nostalgiją paprastiems dalykams, bet taip rimtai, kad negalime jų nuvertinti. Darbas visur čia rodomas, kaip turis savyje tikrą garbingumą, bet kartu yra toks varginančiai nuolatinis, kone baudžiantis. Religija yra pagunda, bet su šaltom šnektom apie "bedieviskas galias" yra taipgi nusivylimas. Žemę išdirbo geri žmonės, bet kaip filmas parodo, ji taip pat buvo pavogta nuo kitų.

Gal tai ir buvo europiečio menininko nuopelnas sukelti amerikiečiams nostalgiją jų praeičiai ir paversti ją istorija, duoti šiuo filmu dar daugiau, negu jie patys galėjo tikėtis.

"Naujasis kraštas" — "THE NEW LAND" yra žadą užimantis savo JAV-ų vizijos skaidrumu. Tai gera žemė su pažadais ir viltingi, bet pastatyta, anot Troell, bausių veiksmu — indėnų teisų išprievartavimu.

Pagalau šis istorinis filmas vėl sugrįžta prie vyro ir moters. Ir čia Troell parodo, kad jų meilė išsiskaidė ne tik švelnume, bet ir būtinyje, sujungta ne vien sentimentu, bet ir kieto įpročio išlaikyti. Sekas, tas dabar po ekranus išvaikytas ir išdarytas, šiame filme yra kartu džiaugsmas ir pavojus, natūrali pareiga, o kartu praeikimas ir palaiminimas.

Mes stebime juodu senstančius, jų pasaulis praslenka, o filmas baigiasi paprastu komentu, kad vaikaičiai jau "nebe moka kalbėti švediškai". Ar tai ne charakteringa ir mums lietuviams? Ar tai nėra ir daugelio mūsų bausių skaudulys, širdies dūris?

Adamo Galdiko muziejaus kampelis Putname, Conn.

Nuotr. V. Mažello

III. 60611. Paroda ten bus iki vasario 2 d.

BIBLIOGRAFIJOS TARNYBA PRAŠO LEIDINIŲ

Lituanistikos Instituto Bibliografijos tarnyba Naujųjų metų proga sveikindama knygų ir spaudos leidėjus, prašo ir toliau jai siuntinėti savo leidinių tokiu adresu: P. Gaučys, 3222 West Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629.

LAIKRAŠTININKAS A. NAKAS APIE KELIONIŲ APRASYMUS

Savo įdomiais kelionių reportažais atkreipęs skaitytojų dėmesį laikraštininkas Alfonsas Nakas jau atsiuntė žurnalistikos vadovėliui rūpestingai paruoštą straipsnį apie kelionių aprašymus.

REDAKTORIAUS KUN. DR. PR. GAIDOS SUKAKTIS

Vieno iš talentingiausių redaguojamų mūsų savaitraščių "Tėviškos Ziburių" redaktorius kun. dr. Pranas Gaida sausio 26 d. sulaukia 60 metų amžiaus. Sukaktininkas yra aukštaitis iš Bajorų k., Želvos valsč., Ukmergės apskr. Baigęs gimnaziją, studijavo Kauno kunigų seminarijoje, kur buvo Vyt. D. universiteto teologijos skyrius. Jį baigęs 1937 m., įšventintas kunigu. Studijas gilino Munsterio, Freiburgo ir Liuvono universitetuose, pasiekdamas teo-

logijos daktaro laipsnį. Veiklus pavasarininkuose, ateitininkuose, Freiburgo lietuvių kapelionas, Belgijos lietuvių sielovados kunigas. Pasiekęs Kanadą, pora metų dėstė filosofiją kunigų seminarijoje. Šiomet jau sueina 20 m., kai yra "Tėviškos Ziburių" redaktorius. Bendradarbiavo daugelyje lietuvių laikraščių. Atskirais leidiniais išėjo jo knygos: Milžinas, didvyris, šventasis, Žmogiškosios pilnatvės vizija, Išbloktasis žmogus, Didysis nerimas, Drauge su kitais suredagavo leidinį "Lithuanians in Canada".

700 METŲ NUO TOMO AKVINIEČIO MIRTIES.

Ypatingo gilumo mintytojas, kurio filosofinė - religinė sistema dominavo per eilę šimtmečių ir net dabar jos įtaka stipri, šv. Tomas Akvinietis mirė 1274 metais, taigi šiomet sueina 700 metų nuo jo mirties. Tais pat metais mirė ir kitas gilus krikščioniškosios minties šulys — šv. Bonaventūra. Abiejų tų garsenybių garbei šiomet bus skirtas JAV katalikų filosofinės draugijos suvažiavimas vasario 28 — kovą 3 d. Dar du kiti taupautinio masto mokslininkų kongresai pagerbtį tuos didžiuosius viduramžių mintytojus įvyks Romoje ir Kalamazoo, Mich.

PAGERBE RASYTOJĄ GRAHAM GREENE

Už ypatingus nuopelnus literatūrai rašytojui Graham Greene buvo paskirtas šių metų Tomo More medalis. Jį paskyrė katalikų rašytojų draugija, vertindama jo naujausią romaną "The Honorary Consul", JAV-se patekusį į labiausiai perkamų knygų sąrašą.

LAISVŲJŲ KINŲ UNIVERSITETO DEŠIMTMETIS

Taiwano (Formozos) sostinėje Taipei veikiantis Fujen katalikų

universitetas atšventė savo dešimtmetį. Universitetas darba pradėjo su 400 studentų, o dabar yra apie 8000.

ANGLŲ LITERATŪROS ANTOLOGIJA

Iš spaudos išėjo dviejų tomų

anglų literatūros antologija. "The Oxford Anthology of English Literature". Išleido Oxford University Press New Yorke. Iš viso 4,614 psl., kaina 7 dol. 95 ct, už kiekvieną tomą.

Nuo 1914 Metų

didind savings aptarauja taupymo ir namų paskolų reikalus visas mūsų apylinkes. Dėkame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Midland Savings

MIDLAND SAVINGS

AND LOAN ASS'N.
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. 60632
Phone 254-4470

5 1/4 %

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2 %

4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TĖVAS IR SŪNUS —
TRYNS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. Grovenhill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNHALL 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
TRYNS MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
8307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1218
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
POVILAS J. RIDIKAS
8354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
8319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Philomena Says

CHICAGO SAVINGS IS NOW PAYING

5.39% 5.92% 6.003%

Annual Yield on 5 1/4% Passbook Accounts Daily Interest 90-Day Notice Accounts \$100 Minimum 5% 90-Day Savings Certificates \$1,000 Minimum

6.81% 7.08% 7.35%

Annual Yield on 6 1/4% One Year Savings Certificate \$1,000 Minimum 6 1/2% 30-Month Savings Certificate \$5,000 Minimum 7.00% Four Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

7 1/4% on Four Year Savings Certificates \$10,000 Minimum

6.727% Annual Yield

For 49 years, savers at near-\$100 million Chicago Savings have become accustomed to the highest rates permitted by law. It is possible to offer the above yield where earnings remain undisturbed and are compounded for a year or more.

CHICAGO savings and loan association

• Passbook Savings Earn From Day of Deposit to Day of Withdrawal

PHILOMENA D. PARK, President

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

Laiškas iš Vokietijos

LIETUVIŠKA EGLUTĖ HAMBURGE

Kalėdos būna labai liūdnos, kai esi toli nuo namų ir visų tų brangių tradicijų, kuriomis kasmet džiaugiesi, jų lauki ir stengiesi jas palaikyti, nežinodamas, kur bebūtum. Nors Kūčios buvo labai vienišos, atskirtiems nuo savųjų, tačiau bent pats Kalėdų sezonas mums praskaidrėjo lietuviškos bendruomenės Hamburge pastangų dėka.

Gruodžio 15 d. saujelė energingų visuomenininkių — Lietuvių moterų klubas Hamburge — surengė lietuvišką eglutę. Tai buvo gan mažokas pobūvis, bet tuo labiau mielas ir savas, net labiau džiuginantis, nes galėjai su kiekvienu susipažinti, pabendrauti ir pakalbėti. Netgi vaikai pabaigoje su džiaugsmu klykavo: "Čia kiekvienas vaikas yra mano draugas!"

Lietuvių programa
bažnyčioje

Iškilmės prasidėjo trumpomis pamaldomis bažnyčioje (St. Markus Evangelische Kirche). Kun. V. Šarka pasakė dieną pritaikytą reikšmingą pamokslą ir tada užleido sakyklą mano vyrui kuris, nebūdamas nei vokiečių, nei lietuvių, kalbą laisvai pirmąja, o giliai yra pamilęs antrąją.

Jis apibūdino grupelę vaikų kuriuos drąsiai galima pavadinti Hamburgo lietuviškais pumpurėliais — vaikiškomis žvaigždutėmis, nes jie ne tik verti pagyrimo, bet ir net apdovanojimo dėl savo puikios valdybos — kalėdinio pasakojimo — Kūdikėlio istorijos perdavimo. L. Norkaus šeima dominavo tame atvaizdavime su kūdikiškai švelnia Martyna — Marijos rolėje, dailiu Tomu — Juozapo ir patraukliai meilia Regina — angelo vaidmeny. Visas vienos taurios šeimos trejetukas pasigėrėtinais puikiai suvaidino.

Dr Liucijos Pašaitienės
didžiosios pastangos

Tačiau jie turėjo ir gerą juos paremiantį sąstatą. Mažoji Dalia ir Marius Baliuliai buvo cherubinas angeliukas ir piemenėlis. Gi mano trejetas sūnelių — "svečiai vaidintojai iš užjūrio" — suvaidino dvejetą karalių ir vietoje nenustovintį, šokinėjantį prie altoriaus ant laiptelių angeliuką su sparneliais.

Lipšių šeima subūrė visą sąstatą į stipresnę vienietą su didingai puikia Aurelija — angelo su žvaigžde rolėje ir Bernardu — trečiuoju karalium.

Tačiau, norint visa pilnai įvertinti, neįmanoma nepaminti Dr. Liucijos Pašaitienės, klubo pirmininkės, kurios pečiai šia viskas rėmėsi. Ji buvo ne tik "spiritus movens", bet ir visas šis gražus parengimas jos sugalvotas — jos idėja... Ji buvo ne vien tik to viso sumanytoja, bet ir kostiumų ji sukūrė ir pagaminė, pastatė ir surežisavo visą puikųjį vaidinimą, padedama L.

Norkaus, tėvo minėtos "naujos teatrališkos dinastijos".

Motinos džiaugsmas ir rūpestis

Kiekviena motina, kuri kada nors stebėjo savo vaiką vaidinantį, pažino tą saldų įtampos jausmą, kuris sugriebia tave tokiomis momentais, kaip šie. Esi ir kartu laiminga, ir didžiulioji, ir baiminiesi, ir bailiai susirūpinusi (ar neužmirsi jis savo rolės žodžių, ar nesuklups ant laiptų). "Mikuti, nustok striksėti", pati sau tyliai bumbi panosėje, "Aurelija, iškelk aukščiau savo žvaigždę!" "Kristuti, nepamiršk nusilenkti!" Vaikai netveria kailį, lyg našta numetę, vaidinimui pasibaigus, o tėvai, tuo tarpu dvigubai lengviau atsidūsta (ar tai iš tikrųjų tetruko dešimtį minučių?)

Kalėdų senelė iš Lietuvos

Atsigaivimui ir atsigaivinimui susibūrė visi Gemeindegellose salėje, kur jau laukė mūsų sumuštiniai su arbata ir pyragai su kava, o labiausiai visų trokštamas Kalėdų senelio atsilankymas.

Gi šis Senelis buvo Senelė, visai neseniai atvykusi iš Lietuvos Norvilienė. Ji nudavė Kalėdų senelį labai autentiškai: su raudona nosimi, o taipgi visiškai užbūrė mažuosius, tiesiog pavergdama juos ir išgaudama iš kiekvieno ar tai eilėraščių, ar poemėlių, ar dainelę, be jokių ašarų ar klyksmo netgi iš mažausio.

Ir motinos "pasirodo"...

O taipgi pačios vaikų motinos buvo iškviestos Kalėdų senelės kūrėnės padainuoti ar padeklamuoti, gi už tai jos buvo apdovanotos vaikų knygelėmis iš Lietuvos. Net ir kun. V. Šarka turėjo kūrėnės išpildyti (ką jis niekada padarė, savo gerai išlavintu

balsu padainuodamas), stovėdamas šalia lietuviškos eglutės. O toji žalioji eglutė puošėsi lietuviškais šiaudinukais, pačių Hamburgo Lietuvių moterų klubo narių sukurtais ir per ilgą naktį kruopščiai sunertais. Gi įkvėpimą gavo jos iš... Chicagos kalėdinių lietuviškų eglučių, kurių daugelis jų (be vienos "čikagiskės") net nėra mačiusios.

Ir pragydo vaikučiai
požeminiam traukinio...

Tačiau visa toji diena svarbiausia buvo vaikų, ir jiems buvo leista laisvai pavalgyti, pažaiskti prie eglutės (viena iš Lietuvos atvykusių ponų galėjosi, jog eglutė nebuvo vidury salės, kad vaikai galėtų aplink ją šokti) ir dainuoti, ir vėl valgyti kiek tik jų širdelės troško...

Kažkas pasakė: "Kai aš iš akių praradau savo tėvynę, atradau ją savo širdyje"? Ar ne šio krašto didysis poetas H. Heine?

Stebint per dvidešimt linksmy vaikų lietuvių, gimusių tremtyje, išblaškytų su tėvais klijūniškai kelionei po pasaulį toji mintis užklydo ir vijosi kita, K. Inčičios išreikšta:

Nors svetur ir auksu grįsti miestai būtų,
Be tėvynės dūmų trokši tu tenai.

Ir keliavom mes namo pavargę, bet džiaugsmo kupini, giedodami kalėdines giesmes U — Bahne (požeminiame traukinyje)...

— Ar patiko jums eglutė? — paklausiau savo trijų berniukų, nuo trejų ligi septynerių metų amžiaus.

— Ooo taaip, — pasigargždėdama nutusė vyriausias Kristutis, — šis yra geriausias balius, kokiame man teko bet kada būti.

Nijolė Semėnaitė

Moterų komitetas (dalis), stipriai rėmęs sportinę išvyką į Europą savo darbu ir ypač stipriai moraliniu palaikymu grįžus, Martinique restorane. Iš kairės į dešinę: L. Dargienė, F. Mackevičienė, V. Lapienė, B. Briedienė, J. Valdienė, O. Gradinskienė, St. Semėnienė, M. Remienė ir B. Jasaitienė. Trūksta pirm. Marijos Rudienės ir pustuzinio narių: J. Grybauskienės, V. Kaunienės, M. Kripiuskienės, A. Mažeikienės, A. Rūgytės ir N. Vengrienės. Nuotr. Z. Degučio.

Golda Meir išrinkta "labiausiai gerbtina" moterimi

Izraelio ministrė pirmininkė Golda Meir pirmąją 1973 m. amerikiečių piliečių parinktą labiausiai gerbtiną moterį sąrašė. Ji laimėjo daugiau gaip dvigubai balsų, negu sekančioji gavusi balsų, Pat Nixon.

Kitos populiariausios moterys yra: Rose Kennedy, demokratų atstovė iš N. J. Shirley Chrisolm ir Indijos min. pirm. Indira Gandhi.

Šeštoji eina Mamie Eisenhower, po jos Lady Bird Johnson, Jacqueline Onassis, karalienė Elzbieta II ir Ethel Kennedy su Margaret Smith (abi 10 vietoje). Garbingą paminėjimą 1973 m. Gallup rinkimų apžvelgime gavo Sun-Times kolumnistė Ann Landers ir Sylvia Porter. Kitos

buvo: Bella Abzug, Shirley Temple, Black Joyce Brothers, Julie Eisenhower, Billie Jean King, Coretta King, Loretta Lynn, Margaret Mead, Bess Meyerson, Gloria Steinem ir Barbara Walters.

Golda Meir trejų metų laikotarpy du kartu buvo pirmąją. 1978 m. ji buvo II vietoje po Pat Nixon. Izraelio vadovė dabar jau penktus metus iš eilės buvo 10-ties "labiausiai gerbtinų moterų" priešakyje.

Parinkusios Golda Meir pasako sekančiai: "Kai daugelis žmonių, kurie padarė pusę tiek, kiek ji savo tautiečiams, pasitraukė pensijon ir yra patenkinti, ji savo senatvėje sunkiai dirba, kad rastų milžiniškom prob-

lemom palankią išeitį". Kita: "Nors nesutinku su visa jos galvosena, aš gerbiu ir žaviuos jos pilnu ir ugniniu lojalumu savo kraštui ir kiekvienam individui jame. Ji kalba, kaip didingi jie yra, — ne kokia didinga ji yra". Vėl kita: "Kaip Izraelio premjerė Golda Meir parodė, kad moterys daug sugeba ir yra inteligentiškos, įžvalgios, gudrios ir stiprios, kai yra reikalingos. Ji yra visoms moterims įkvėpimu".

Tas kopija aukščiausiai, kuris padeda kitam kopti į viršų.

Žmogui apmokama ne už tai, kad jis turi smegenis, bet kad jis jas panaudoja.

Adomas Galdikas Degantis ruduo (Lietuvių pranciškonų nuosavybė) Nuotr. V. Maželio

Vokietija pagerbia
garsias moteris

Vakary Vokietija išleis ketvertą 40 pfenigų pašto ženklų sausio 15 d., pagerbdama žymias moteris. Jos yra Luise Otto-Peters (1819 — 1895), Helen Lange (1848 — 1930), Gertrud Baumer (1873 — 1954) ir Rosa Luxemburg (1871 — 1919).

Luise Otto-Peters, vokiečių moterų sąjūdžio pionierė, buvo įsteigėja ir leidėja laikraščio "Aukštesnioji moterų įtaka". 1865 metais ji įsteigė Vokiečių moterų generalinę sąjungą, sukoncentruodama visą savo energiją, kad pakeltų moterų auklėjimą jų ambicijų aukštesnėm rolėm, negu įprastam tradicinėm 3 K — Kueche, Kinder und Kirche (virtuvė, vaikai ir bažnyčia).

Gertrud Baumer ir Helen Lange buvo abi leidėjos savaitraščio, vadinamo "Moterys".

Rosa Luxemburg yra labiausiai garsi už Vokietijos ribų, buvo kairioji radikalė, kuri po I

pasaulinio karo kartu su Karl Liebknecht įkūrė vadinamą Spartako lygą, vokiečių komunistų partijos pirmtaką.

Geriausieji susiūkavusios
moterys

Labai išmislingos šukuosenos nėra priimtinos kaip grožio šablonas dešimčiai moterų garsenybių, parinktų geriausieji susiūkavusiosiomis 1973 m. Jų gyvenimo stilius yra taip skubus, kad juo paprastesnė šukuosena, juo labiau jos ją mėgsta.

Janet Langhaast, buv. 2 kanalo oro pranešėja, 17-tą kartą patenka į metinį dešimties geriausių sušukuotų moterų sąrašą 1973 m. Ji ir 9 kitos buvo išrinktos Helen Curtis grožio salonų profesionalių gildos.

Kitos laimėtojos buvo: aktorės Eva Gabor, Karen Valentine, Mary Tyler Moore, Valerie Harper, Jean Stapleton ir Denise Nicholas; turtuolė Betsy Bloomingdale; madų kūrėja Cardinalli ir televizijos žinių pranešėja Barbara Walters.

Lietuviškais šiaudinukais papuosta eglutė Chicagoje (dr. J. ir dr. P. Vaitaičių nuotr.). Po įtempto darbo maloniai džiaugiasi jo vaisiais dvi uolios mūsų ambasadorės Paulina Vaitaitienė (sėdi) ir Marija Krauchmienė. Panašios eglutės jų rūpesčiu ir triūsu buvo paskleistos po visą Chicago: miesto bibliotekose, ligoninėse, viešbučiuose, bankuose, įstaigose ir t. t. Nuotr. V. Noreikos

IS MOTERŲ PASAULIO

* Dr. Liucija Pašaitienė, gyv. Hamburge, Vokietijoje, ketina atvykti atostogų į JAV. Dabar ji ruošiasi kelionei ir uoliai mokosi anglų kalbos. Jos sūnus Orlando rimtai dirba ligoninėje, o vakarais mokosi. Jis žada studijuoti mediciną, kad ateityje galėtų pavaduoti savo motiną, psichiatrijos specialistę.

* Anelė Valaitytė — Lena Valaitis vardu žinoma vokiečių tarpe (neseniai ištėkėjusi už Widmann) yra jauna daug žadanti dainininkė. Gyvena Hamburge, Vokietijoje ir dažnai pasirodo su pramoginėmis dainomis — šlageriais televizijoje ir radiofonuose. Dabar ji ruošia jau trešiąją savo dainų plokštelę. Šį kartą ji įdėnuos lietuviškas dainas kartu su savo broliu, gyvenančiu Schwetzingene. Dievdirbiui Stasiui Motuzui nukentėjus eismo nelaimėje, ji aplankė jį su Vechtos dienraščio redaktorium bei foto reporteriais. Tas jos apsilankymas buvo užfiksuotas ir sekančią dieną dienraštis buvo platus reportažas su pora nuotraukų.

* Vida Klimaitienė, gyv. Vokietijoje, pradėjo rašyti laikraštį "Luebecker Nachrichten" iš kasdieninio gyvenimo straipsnelius — apsakymėlius, kuriuos redakcija noriai spausdina. Dabar ji pasiryžusi versti lietuvių autorių noveles į vokiečių kalbą ir jas paruošti spaudai. Girtinas jos užsiėjimas ir sveikintinas sumanymas supažindinti Vakarus su lietuvių rašytojais. Šiokiame kilniame darbe galėtų puikiai pasireikšti mūsų jaunėji intelektualai — studentai ir jau baigę — mūsų inteligentiškas jaunimas — naujasis elitas.

* Chicagos Lietuvių moterų klubas, kuriam pirmininkauja Silvija Petrošienė, paskyrė po 25 dol. visiems lietuviškiems laikraščiams ir radijo valandėlėms, o taipgi jau kelinti metai užprenumeruoja lietuviškus dienraščius lietuviams Oak Forest prieglaudėje.

* Jaunų lietuvių lyga, kuriai priklauso visos buvusios Chicagos Lietuvių moterų klubo Gintaro balių debutantės visas savo duokles (narių mokestį, pelną nuo įvairių parengimų ir t. t.) skiria lietuviškai labdarai. 1972 m. jos sušelpė dvejetą lietuviškų šeimų, patekusių vargan, o 1973 m. porą paliegusių, vienišų lietuvių vyrų, visų apleistų ir vargingai gyvenančių. Malonu, kad iš tradicija virtusių Gintaro balių išaugo naujos lietuviškos organizacijos, kurios ne tik palaiko tarpusavy ryšius ir pabendrauja, bet ir nepamiršta vargstančių tautiečių. Lygai priklauso daugiausia šia gimusios lietuviškos.

MOTERYS RAŠYTOJOS
PRANCŪZIJOJE

Rutgers University Press išleido naują veikalą: "Womens-Writers in France" (90 psl., kaina 5 dol.). Knygos autorė Germaine Bree primena, kad Prancūzijos literatūroje moterys dalyvauja jau per 800 metų, tačiau paskutiniu metu joms esą kiek sunkėliau prasižvelgti pro vyrų "soviniizmą". Autorė čia aptaria visą eilę prancūzų moterų praities ir dabarties rašytojų, iš naujausių daugiau dėmesio atkreipdama į Simone de Beauvoir, Nathalie Sarraute, Marguerite Duras.

Dideli žmonės nagrinėja idėjas, vidutiniškai — diskutuoja įvykius, o menki žmonelės apšneka žmones.

Žmogus, kuris nuverčia kalną, pradeda, nunešdamas šalin mažuosius akmenėlius.

Suo turi tiek daug draugų todėl, kad jis vizgina uodegą, bet ne liežuvį.